Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Үзэсэмнай 1921 оной бүриин 21-һээ гарана. | № 164 (18187) | 1989 оной июлиин 16, воскресени | Сэн 3 мүн.

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сесси

ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ ОНЬҺОН ТЕХНИКЭЭР ЗЭБСЭГЖҮҮЛХЭ

...й Верховно Соведэй сесси хүдэлмэрэз июлиэй үглөөнэй 10 часэй Верховно Соведэй нуудай зал соо үргэлжилсэн.

...шленность болон атомай эльшэ хүсэндэ хүдэлмэрэз ...өөр ябуулхын түлөө ...гоохо талаар СССР-эй комитедэй түрүүлэгшэ, туш эдэ зуурмалагч М. Малышева түрүүлжүүлэн **М. С. Горбачев**, үгөө.

Малышев үгэ хэлэхэдэ, ...хы һанбариин хүдэлмэдэй аюулгүй байдалаа, оршон тойронхи ...н арюун сэбэр байдалаа хамгаалха хэмжээдэ дэмжэлүүлэх хараа боо депутадуудта найруулгаа. Түймэр сарагшаг дүргэхэ бэшэ, хэлылэмжын тодо нарин ...гоохо шухала гэжэ ...дэглэв.

...да хэрэглэгдэдэг ехэнологинуудай аюулгүй ...хмжээнэй, индустриалаараа хүгжэнги гүнхиһээ хэдэн дахин доошаниинеиг халаламаар. ...вар тохёолдожо байгуу дүнденуудые усадхала.

...хэлэгшын һанамжын ...атомай эльшэ хүсэндэ ...байдал хангаха хэмж... технологическа гуамые нариннаар сахилэлмэрилэгшадые бэлтэдэнэй мэргэжэл дэ... саг үргэлжын хэмые бэлдүүлхэ, худэлаа объектнуудые оньнижэр эзбсэгжүүлхэ, ...шэлхэ, шухала туй хэрэгсэлнүүдые зо...ээхэ хэрэгтэй.

...огинуудые зохёон бүхойнооо гүнзэгы ехэ ...гоолго үйлдэбэриин ...ванбаринуудта аюулгүй ...хангалгаар тодорхойбайна. Бүхы шата-

нуудта — барилгаһаа эхилээд, ашаглалгада тушааха гү, али объектые хааха хүрэтэр — лицензинүүдэй гурим тогтоохо шухала гэжэ үгэ хэлэгшэ тооломо. Хэрбээ үйлэдбэриин найдамтай байлгын үндэр эрилтэнүүдые хангаагүй гээшэ һаань, нимэ хэмжээн мүн лэ хараада абтаха ёһотой. Комитедэй худэлмэри тухай үргэнөөр мэдээсэжэ байха, олонитэтэй тэрэнэй холбоое бэхижүүлхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэгдээ.

Манай орон дотор ажалые хамгаалха талаар бэлүүлэгдэһэн хэмжээнүүд ашаг үрэ багатай байна гэжэ үгэ хэлэгшэ депутадуудай асуудалнуудта харюусахадаа мэдэрбэ. Мүнөө хэдэн эдүгээд элдэб эмхинүүд эдэ асуудалнуудые эрхилдэг гээшэ. Гэбшые тэдэнэй хүсэлэл сролдолгонууд элсүүлэн нэгэдүүлэгдэнэгүй, гол шухала социальна асуудалда шидхэхэ нинтэ нэгэн үг зорилгогүй байна.

Хүнүүдэй аюулгүй байдалые хангаха, оршон тойронхи байгаалие хамгаалха талаар эгэл шухала хэмжээнүүдые правительствын гэшүүндэ кандидат дурадхахадаа, тусхайлбал, үйлэдбэриин аюулгүй байдалай эрилтэнүүдые хазагайруулһанай түлөө яла түлүүлхэ гурим зохёохо, ажал хэрэгые гүрэхэй зүгһөө хичаха, сахин хамгаалха тухай хуулинүудые зохёохо шухала гэжэ мэдүүлээ. Комитедэй бзеэ деаһан байдал зохихо хуулинин актнуудаар батадхагдаха ёһотой гэжэ тэрэ тооломо.

Депутадуд **Ю. Н. Щербак, Г. В. Буравов, Ю. Г. Красильников** гэгшэд кандидатурые зүбшаан хэлсэлгэдэ хабаадаа. Чернобыльдэ болоһон үршаагта үйлэ хэрэгүүдэй һүүлээр атомай эльшэ хүсэндэ аюулгүй байдалай хойноһоо хиналта тогтоолгын албан тон ехэ удха шанартай болоо гэһэн ушарта тэдэнэр онсо анхэралаа хандуулба. Атомай аюулгүй байдал тухай Хуули баталан абаха, али бүхы аюул усалые дары түргөөр зайсуулан сараха талаар саг үргэлжын хүсэнүүдые байгуулха шухала гэжэ депутадуд хэлээ.

Олонхиин дуугаар **В. М. Малышев** Промышленность болон атомай эльшэ хүсэндэ худэлмэрэз аюулгүйгөөр ябуулхын түлөө хиналта тогтоохо талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын тушаалда томилогдобо.

В. А. Крючковые СССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшын тушаалда томилхо тухай дурадхал оруулагдана. Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй ажал ябуулгын бүхы тала тухай кандидат депутадуудта дэлгэрэнгыгээр мэдээсээ. Тагнуулай, дайсанай тагнуулда эсэргүү ябуулганууд дай, хилын харуулай сэргүүдэй зорилгонууд тухай тэрэ хөөрэхэдөө, манай общественые революционно ёһоор хубилган шэнэдхэлгын үедэ эдэ ябуулгануудай олонхинь нилээд хубилагдаа гэжэ тэмдэглэбэ. Жэшээнь, ураскооронидын һүйдхэлтэ ябуулгатай, наркотигуудые хилэ дабуудан гаргажа худалдалгатай тэмсэлдэ Гүрэнэй аюулгүйе сахиха органууд һүүлэй үедэ бусад оронуудай, тэрэ тоодо капиталис гүрэнүүдэй тусхай албануудтай хэдэ хэдэн хамтын ябуулганууде беэлүүлһэн байха юм.

Хубилган шэнэдхэлгэ КГБ-гэй органуудай худэлмэриин удхые, түхэл шэнжэнүүдые, онол арганудые ондоо болгоһон байна гэжэ тэрэ хэлээ. Тэдэнэр обществын, гүрэнэй мэдэлдэ хэлбэришэгүй байха ёһотой.

Мүнөө орон доторхи байдалнай тиимэшье түни түбшэн бэшэ байна. Гэмтэ ябадалтай, нэн түрүүн һайнаар эмхидхэгдэнэн гэмтэ ябадалтай КГБ-гэй органууд тэмсэхэ баатай болоно. Мүнөө энэ хадаа худэлмэриинь гол шэгэлэнүүдэй нэгэниинь мүн.

КГБ-гэн органууд ажал ябуулгадаа социалис хуули ёһо нариннаар сахина, гэбэшье зарим нормативна актнуудые шэнэдхэхэ хэрэгтэй.

Үнгэрэнэ сагай харата хэрэгүүдһээ хохидогшодые сагааруулха талаар комитет ехэ худэлмэри ябуулжа байна.

В. А. Крючков олон тоото асуудалнуудта харюусаба.

Депутадуд **Х. А. Фаргиев, Н. В. Бритвин, В. Н. Фоминых, М. И. Лауристин, Н. Н. Энгвер, А. А. Собчак, Б. Н. Ельцин, В. Л. Лапыгин** гэгшэд СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн кандидатурые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа. Кандидатурые дэмжэхэгээ хамта тэдэнэр КГБ-гэй органуудай худэлмэриин хуулиин үндэһэ һуурине бэхижүүлгэдэ хабаатай асуудалнуудые табиһан байха юм.

Олонхиин дуугаар **В. А. Крючков** СССР-эй КГБ-гэй түрүүлэгшээр томилогдоо.

Л. Е. Давлетовае СССР-эй министрээр баталха гэһэн дурадхал оруулагдана. Хүнгэн промышленностиин эд бараанай магазинуудай татууд дээгүүр элбэг дэлбэгээр гаргадаг болохынь тула шэнэ комитедэй юу хэхые хараалжа байһан тухай кандидат трибунада гарахадаа хөөрэбэ. Түс һанбариилта үгэхын тула депутат **М. Н. Рахманова** үгэ абахадаа, томилолгыень һайшаагаад, эхэнэрнүүдые хүтэлбэрилгы тушаалнуудта үргэнөөр хабаадуулха шухала гэжэ мэдүүлээ. Энэнь совет общество дотор эхэнэрнүүдэй үүргын дээшэлжэ байһые харуулха юм гэжэ тэрэ тооломо.

Заншалай ёһоор заседаниин түгэсхэлдэ депутадуд зарим шухала асуудалнуудые хаража үзэбэ.

Ненецкэ автономито округой 60 жилэй ойтой дашарамдуулан, Верховно Совет тэрэнэй ажалшадта амаршалга эльгээхэ гээд шидхэбэ.

Хамтын ажалай арсалдаата асуудалнуудые шидхэхэ гурим тухай Хуулиин проектые СССР-эй Министрнүүдэй Совет болон ВЦСПС Верховно Соведэй үзэмжэдэ табиба. Хуулиин проектые хаража үзөөд, тобшололнуудаа хэхьень Верховно Соведтэ табихьень сесси Хуулиин, хуули ёһоной ба хуули гуримай асуудалнуудай талаар комитедтэ, Ажалай, сэнгүүдэй болон социальна политикын асуудалнуудай талаар Союзай Соведэй комиссида даалгаа.

Депутат **О. О. Сулейменов** хоёр дурадхал сессиин үзэмжэдэ табиба.

Нэгэдэхинь. Арадуудые хашаха харшалха ябадалые бүруушаан шүүмжэлһэн, тэдэниие бүрин хүсэдөөр сагааруулһан документын проектые бэлдэхэ тухай.

Иимэ документын проектые бэлдэжэ, тэрэниие удаадахи сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулхьень Верховно Совет Хуулиин, хуули ёһоной ба хуули гуримай асуудалнуудай талаар комитедтэ, мүн Национальна политикын, нацинуудхоорондын харилсаануудай талаар Национальностнуудай Соведэй комиссида даалгаба.

Хоёрдохинь. Ядерна туршалгануудые зогсоохо ба болюулха тухай асуудалаар тодорхой дурадхалнуудтайгаар США-гай конгресстэ СССР-эй Верховно Соведэй хандаһан Хандалгые бэлдэхэ.

Хандалгын текст бэлдэхээр шидхэгдээ.

Башкиртахи түмэр харгы дээрэ болоһон аюул усалые мүрдэн шэнжэлгын ябаса тухай сессидэ мэдээсэхьень зарим депутадуд гүйһан байгаа.

Энэ аюул усал тухай мэдээсэл заседанинуудай нэгэн дээрэ хэгдэхэ юм гэжэ мэдээсэгдэбэ.

Францийн Агууехэ революцийн 200 жилэй ойдо зорюулжа, Францийн Национальна сутлаанда, арадта амаршалга эльгээхэ гэһэн шидхэбэри Верховно Совет абаба.

Бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ, Заседани дүүрэбэ. Сесси худэлмэрэз июлиин 17-до үргэлжэлүүлхэ.

(ТАСС).

«НАЙДАЛ» ГЭЖЭ КОМИТЕДЭЙ ДЕЛЕГАЦИТАЙ М. С. ГОРБАЧЕВ УУЛЗАБА

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ М. С. Горбачев Афганистанда пленда абтаһан совет сэрэгшэдые аршалан абархын түлөө «Найдал» гэжэ арадай комитедэй делегацийн гэшүүд А. Т. Амелинтэй, В. В. Акимовтай, И. И. Андроновтой, А. Д. Горбуноватай, Э. Г. Жуковатай, Е. Ю. Поплавскаятай, А. А. Прохановтай, А. А. Семеноватай июлиин 14-дэ Кремль соо уулзаба.

Сугларагшадые халуунаар амаршалхадаа, М. С. Горбачев мигэжэ хэлэбэ:

— Афганистанда дайгаа дүүргээбди, сэрэгүүднай Эхэ орондоо бусажа ерээ, гэбэшье тэрэнэй хойшолонгууд туйлай ехэ: олохон хүнүүд үхөө, эрэмдэг болоһон, һурагүйгөөр үгы болоһон, пленд эшье абтаһан хубүүд бии. Һанаагаа зобожо байһанаа тэдэнэй эсэгэнэр болон эжынэртэ бүхы зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдүүлнэб. Зүгөөр найдал хододоо үлэдэг гээшэ. «Найдал» гэһэн үгөөр комитедээ нэрлэнэнтнай зүб байна. Бүхы юумэн һайнаар дүүрэхэ байха гэжэ найданабди, уулзалганууудай баяр үшөө болохол байха.

Юрэдөөл, совет хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолые мэдэнэ ха юмта даа: бүхы аргаар — Пакистанаар, Афганистанаар дамжуулан, араб оронуудаар дамжуулан, США болон ООН-оор дамжуулан — үршаг аюулда оороһон манай хүбүүдые аршалан абархын тула бүхы юумэ хэхэбди. Иимэ юумэ бултадаа хэел.

Афганистанда маанадтай тохёолдоһон юумэнэй саашадаа хэзээдэшье дабтагдахагүйн тула бүхы юумэ хэхэ гээшэ шухала удха шанартай байна. Миниий һанахада, энэмнай маанадта бултандамнай ойлгосотойл.

Арадай комитедэй ажаг ябуулга тухай, һаяхан Пакистан ошожо, энэ ороной хүтэлбэрилэгшэдтэй, Афганистанай эзбсэгтэ оппозицийн зарим ударидагшадтай уулзаһан тухайдаа уулзалгада хабаадагшад М. С. Горбачевто хөөрэбэ. Пленд ороһон совет сэрэгшэдые сүлөөлэлгэдэ туһалхыень республикын хүтэлбэрилэгшэдые гүйхаяа «Найдал» гэжэ комитедэй делегаци һаяар Афганистан ошохо юм.

Комитедэй делегацийн энэ һайн һайхан хэрэгые амжалтатайгаар түгэсхэлгэдэ али бүхы туһаламжа үзүүлхьень Афганистандахи совет дипломатическа албанда даалгагдаха байна гэжэ М. С. Горбачев тэмдэглээ.

Пленд ороһон совет сэрэгшэдые Эхэ орондонь бусаалгада хабаатай зарим тодорхой асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

Уулзалга үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй түрүүлэгшэ Е. М. Примаков уулзалгада хабаадаа.

(ТАСС).

Фермэ бүхэндэ — элбэг тэжээл

ЧАС, МИНУТАШЬЕ ҮНЭТЭЙ

Худөөгэйхидэй эгээл харюусалгатай, эгээл шухала, хүн бүхэнэй хабаадалгатай хаһа — тэжээл бэлэдхэлгэ удангүй орожо ерэхэнь. Урда сагһаа хойшо энэ харюусалгатай кампанида хүгшэн залуугүй, гарта хүлтөөрөө хам оролсодог байһан гэшэ аабзабди. Техникэ, машинын хэды олошороод байгаашье һаань, худөөдэ, мүн хото городуудта ажаһуудаг хүнүүд олороо хабаадолсадаг байһан зандаал даа.

Манай районой ажахынууд ямар бэлэдхэлтэй энэ харюусалгатай шухала кампанида хүрэжэ ерэбэб гээд хараад үзэхэдэ, нэн түрүүн машина, техникын хэр зэһабарилагдаһан тухай хэлэхэ хэрэгтэй болоно. Бидэ бүхыдөө 209 косилкатайбди. Тэрэнэймнай 139-ниинь бэлэн болгогдонхой. 70 косилка үшөө зэһабарилагдаадүй байһаар. Ехэ-Нугын совхоздо аяар 13 косилка бэлэн болгогдоогүй.— «Эдэ техникэ зэһабарилха хүнүүд үгы»,— гэжэ ажахын ахамад инженер В. Эрдынеев һанаа амархан тайлбарилха юм. Иигэжэ мэргэжэлтын мүнөө мэдүүлжэ байхадань, хайшаа болоно гээшэб? Одоол тэрэнэй шадабариинь гэршэлжэ үгэнэ ха юм.

Эндэ зэһабарилгын ямаршье звенонууд байгуулагдаадүй. Иимэ коллективүүдые хүтэлбэрилхэ хүнүүдшье олдоодуй байһаар. Косилкануудаа бэлэн болгохын орондо хоёр гараа хабсараад, гайхалаа баран һуухада хайшаа юм? Тэжээл бэлэдхэхэ хаһа тэдэнийе хулеэжэ байхагүйл.Ногоон һаянай һайнаар ургажа эхилэнхэй. Удахагүй тэрэнээ сабшажа захалха хаһа оронсо ерэхэнь. Тиимэһээ бии байгаа техникэ, машинаяа саг соонь зэһабарилха гээшэ тон харюусалгатай хэрэг болоно бшуу. Ехэ-Нугада энээниие һайн ойлгожо байгаа ааб даа.

Худэриин совхоздо (ахамад инженер **А. Будаев**) бахал иимэрхүү байдал тохёолдонхой. Эндэ 14 косилкын ороидоол хоёрынь бэлэн юм. «Родина» колхозой 15 машинын табениинь зэһабарилагдаһан тоотой. Бэшэндэнь гаршье хурэгдөөгүй. Эдэ ажахынууд юу бодожо байна гээшэб? Гайхалтай.

Район соо бии байһан 132 тармуурай ерэн зургаениинь зэһабарилагданхай. Ехэ-Нугын совхоздо арбан нэгэн тармуурай нэгэниинь бэлэн юм. «Родина» колхоздо 18 тармуурай дүрбэниинь, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо арбан зургаанай найманиинь зэһабарилагдаһан тоотой. Эдэ машинануудта сахаригууд хэрэгтэй болоно.

Манай ажахынуудта үбһэ бухал болгодог 48 түхеэрэлгэ бии юм. Мүнөөдэрэй байдалаар эдэнэй 26-ниинь бэлэн болгогдонхой. Энэ түхеэрэлгэ зэһабарилха талаар гээгдэлдэ орогшодой тоодо «Родина» колхозодо үшөө табан, Ехэ-Нугын совхоздо—3, «Дружба» колхоздо табан түхеэрэлгэ бэлэн болгогдохо ёһотой.

Бүхы юумэеэ муу гэжэ яажа болохоб. Район соомнай түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг ажахынууд һаала бии. «Пограничный» совхозой худөө ажахынууд техникэ, машина хадагалдаг талмайн худэлмэрилэгшэд ажалдаа хамтын подрядай гурим хэрэглэжэ, даалгагдаһан техникээ һайнаар харуурһалжа байдаг. Дүршэлтэй механизатор Н. П. Смолевой хүтэлбэрилдэг эндэхи звеногойхид техникээ түгэс бэлдэжэ дүүргэбэ. Алтайн совхоздо, «Заря» колхоздо энэ худэлмэри эмхитэйгээр эрхилэгдэдэг юм.

Эдэнэрэй жэшээгээр худэлжэ, энэ бии байгаа дутагдалнуудые дары усадхаха гээшэ манай мүнөөдэрэй гол зорилго болоно. Районой зэһабарилгын-техническэ предприятида шатун болон хажуурнууд бии. Тэрэниие ажахы бүхэн хүсэд хүрэхөөр абажа байнхай.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулагдадаг техникэ, машина техническэ талаарнь хангаха асуудал баһал шидхэгдэхэр хараалагдана. Арендэ подрядай гуримда оруулагдаһан коллективүүд техническэ талаар хангагдаха ёһотой юм. Иигэжэ бидэ бии байһан техникээ ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэхэ аргатай байнабди.

Силос, сенаж даралгада 62 комбайн худэлгэгдэхэ юм. Тэрэнэй мүнөө тэн хахадынь бэлэн болгогдонхой. Ехэ-Нугын, Худэриин, Мөөрөөшын совхозууд энэ талаар гээгдэлдэ оронхой.

Саг гээшэ эрьелтэгүйгөөр урагшаа дабшана. Мүнөө жэлэй эрхэ байдалда тэжээл бэлэдхэхэ кампаниин эхилхэ болотор хахад һара хүрэхэгүй саг үлэбэ. Эдэ үдэрнүүдшье баһал мэдэгдэнгүй үнгэршэхэл даа. Тэжээл бэлэдхэхэ хаһа ойлгоогүй байхада түргэн үнгэрдэг гээшэ. Ушар тиимэһээ техникэ, машина зэһабарилгаяа унжагайруулжа оттолон болохогүй. Ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ колхоз, совхоз бүхэн бии байһан арга боломжоёо гүйсэдөөр хэрэглэхэ, уялгатай гээшэ.

Тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулагдаха бүхы техникээ түгэс зэһабарилжа дүүргэхэ хэрэгые районой ажахынуудай инженерно-техническэ албанай худэлмэрилэгшэдэй эдэбхиһээ дулдыдана бшуу.

Л. НАСУХИН,
Хяагтын РАПО-гой
ахамад инженер.

Мүнөөдэр — Металлургын үдэр

ЭРЫН ЁҺООР ХАТУУЖАХА

ТАБАН ЖЭЛ. ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ

...дахин зэсдэтэ нухэрөө дахуулжа ...һэм. Юрэл цехээ харуулха гээ һэн ...али суг худэлхын тула нухэрөө татаа ...н үүб — хамаагүй ааб даа. Нухэрнитатан ороод, зуг татан зогсошоо бэ...нүүдэнь нэгэ хэды цаг соогуур ябаа...удаа, «Үгы даа, нимэ газарта хэзээ...худэлхэгүйб. Тооһо тортог, шорой, ...унаан. Халуун гээшэнь, тэнсэлгүй»,— ...магнайнгаа хүлһэ аршажа байба. Бу...шудхагшын ажалые тэрэ тад ондоо...бодомжолһон байгаа ёһотой. Анхан ...шээр бишье дадажа ядааб. Тээд ...а гүйсэд ойлгоходоо, амтыень тани...эндэһээ ондоо тээшээ, ошохогүй ...наа ойлгоо һэм.

...дунда һүргуулиин һүрагша бай...заводто экскурсяар ерэгшэ һэмди. ...тэ нэһаяа, хуби заяагаа энэ үй...ой холбохоб гэжэ ой ухаандам...оогүй һэн бээ. Булад хайлуулдаг ...дэй дэргэдэ үдэр бүри худэл...са бар хүсэн хэрэгтэй бэшэ юм. ...ёһотойл бодомжотой, зохёохы ...ажал. Юрын нэгэ жэшээ ябаед Огород тарижадаа гү, али амтатай ...эдээ хоол бэлдэхэдээ, бүхы зүйлыень тааруулха шадабари хэрэгтэй. Тэ...шэнги булад шудхахадаа, металл ...онец, кремни, алюминий хэ... зэргэ ...ыень мэдэхэ ёһотой. Гэбэшье бүридэ...зарим хүнүүдэй хэдышье һайнаар ...эд, оролдоо һаань, үрэ гарадагүй. ...алта хэхэдэ, бага зэргэ бууруутаһан гү...олдоһондо ороһон байдаг. Тиимэһээ ...шудхагша өөрынгөө хэрэгтэ бэлиг...нэн сэдьхэлэй хандасатай байха ёһо...эһэн тобшолол буруу бэшэ. Ажалда ...ан хүн манай хайлуулгын участогта ...эльгээгдэдэгүй, харин түрүүшээр бу-

сад участогуудта шадабари оролдолгоёо харуулжа, туршалга гарадаг. Энээнэйл удаа хүндэшье, хүндэтэйшье энэ ажалда абтаха эрхэдэ хүртэжэ, туһалагшаһаа эхилдэг.

Өөрөө би гурбан жэл соо туһалагшаар худэлнэб. Хайлуулгада түүхэй эд, материалнуудые бэлэдхэдэг хүм. Хэр зүбөөр бэлэдхэнэш, продуцийн шанар энээнһээ сэхэ дулдыдадаг. Бэеэ даанги болохоёо ехэ яаралгүйб. «Лаб шадахаб» гэжэ мэдэрхэдээл, харюусалгатай энэ ажалдаа орохоб.

Цехтэмнай ааяр 60-аад хүн дуталдана. Тиимэһээ үсөөн хүнэй тоотойгоор ехэ хэмжээнэй ажал хэхэ баатай болоноб. Үнэхөөрөөл эдэмнай ажалей баатарнууд гэбэл, үлүү болохогүй ха. Аха, дүү Келлернүүд, жэшээнь, эсэгынгээ замаар, үг залгамжалан иишэ ерэһэн юм. Хүндэтэ түмэр замшан Радион Альбертович Келлер найманайнгаа амаралтада 12 жэлэй саана гараашье һаа, хүнгэн ажалда үшөөл худэлһөөр. Ехэ хубүүниинь Валерий булад шудхагша-бригадир юм. «Хара багеһаа иишэ харгылаабди. Һургууляа дүүргээд, котельнэ цехтэ орожо ажаллаа һэм. Удаань эсэгэдэ туһалдаг болооб»,— гэжэ Валерий намда хөөрөө һэн. Мүнөө Валя һамганиинь пеэшэнүүдэй пультда худэлдэг юм. Валерий ниитын уялгануудые ехэл ороддосотойгоор дүүргэдэг, шэнэгэй талаар инспектор болоһохой. Владимир дүүнь баһал мантей суг ажаллана. Түрүүшээр танилсахадаа, «Хэр худэлнэт?» гээд асуулам, «Барэг даа, яехаб. Бага зэргэ халуун ааб даа», — гэжэ энээгээ бэлэй. Эдэнэр мэтын ажалша бүхэриг зон манай мүнөө үсын залуушуулай дунда үсөөн бэшэ гэжэ һанаабб.

Бригадэмнай ажахын тоосооной юм. Эльшэ хүсэ, эд материал алмахые ороддоноби. Бүхы ЛВРЗ-дэ хэрэглэгдэдэг электрын эльшэ хүсэнэй дүүбэнэй нэгэ хубие

гэнса мэнэй цех хэрэглэдэг юм. Тиимэһээл энэ асуудал тон шухала болоно. Социалис мурысөөнэй гурим шэнэлэгдээ гэхэ гү, али дээрэнээ заагдаһан гурим сахихаяа болёобди. Нилээн бодожо үзөөд, өөһэдынгөө үйлэдбэридэ тааруугаар зохёогообди. Хамһабариин албанай —механигуудай дүнгүүд анхан хараада абтадагүй, согсологдодогүй һаа, мүнөө эдэмнай хамтын мурысөөндэ хэм сролсонхой. Урда найхинаа оролдосотойнууд болоо, оньһон түхеэрэлгэнүүдэй миин байха ушарнууд үсөөрөө.

Үйлэдбэриин эрхэ байдал нарижуулан һайжаруулагдана. Хэб дарадаг машинануудта транспортерууд тодхогдоо, 3 пеэшэн һэльбэн шэнэлэгдээ. Шудхалгын шанар һайжаруулхын тула хэмжээнүүд абтана. Олон хэнэгтэй «Локомотив» газетэдэ Металлургын удэрэ зорюулагдаһан материалнуд һая толилогдоо. «Булад шудхалгын цех шудхалгын-механическа үйлэдбэриин гол цех болоно. Эдэнэр хэлсээтэ уялганууде ёһоор продукци эльгээхэ түсэбөө 100 процент дүүргээ. Мэргэжэлэйнгээ һайндэрые үгтуулан, түсэбөө гадуур 240 тонно шудхамал булад зүйлнүүдые гаргаба», — гэжэ газетэ соо бэшэгдэнхэй.

Миниий һанахада, иимэ амжалтадамнай цехэй начальник, хүндэтэ түмэр замшан Г. Н. Оскорбиной хубита ехэ. Аяар 31 жэлдэ энэл үйлэдбэридэ худэлнэ. Мастераар эхилһэн, удаань технолог, ахалагша мастер, цехэй начальнигай орлогшо байһанаа цехэй начальнигай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн намтартай. Ехэ, багагүй, залуушуулые дэмжэхэ шадабаритай бүрхэ һургаан хүмүүжүүлэгшэ гээд һанадагби. Хүтэлбэрилэгшын онол арганаа ехэ юумэн дулдыдадаг гээшэ. Өөрөө саашаа һураха хүсэлэнтэйб. «Ёһотойл эрын ажал» — гээд

энэ мэргэжэл тухай хэлсэдэг ха юм. Харин мэдэсэ ехэтэй болоо һаа, алишье талаараа хатуужал гарааб гэж. булад шудхагша хэлэхэ эрхэтэйл.

А. СЫСОЛЯТИН,
ЛВРЗ-гэй булад шудхагшын түһалагша.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

БҮХЫ ЮУМЭНИИНЬ БЭЛЭН

...й уларилай таарам...байһанһаа улам...үбһэ тэжээл бэ...гын оройтожо эхил...байһанние уридша...агсаамжалһан За...най районой Хара...совхозой механиза...д үбһэшэдэй маши...хникэ һайнаар зазһабарилжа бэлдэхын тула горитой оролдолго гаргаа. Мүнөө эндэ үбһэшэдтэ даалгагдаха бүхы техникэнь түгэс бэлдэгдээ. Жэшээлбэл, ажахын машинно-тракторна мастерскойн слесарь-зэһабарилагшад тракторай 22 косилка, 20 тармуур, бухалнуудые шэрэхэ КУН-10 түхэлэй 12 түхеэрэлгэ, үбһэ тюк болгон иягтаруулжа багсалаад уяха 4 пресс-подборщик зэһабарилжа, тэжээл бэлэдхэгшэдтэ дамжуулан үгөө.

Тэрэшэлэн хэрэгтэй сагтань һэльбэжэ табихаар запас частнуудые нөөсэлөө.

Зэһабарилагшад үбһэнэй техникэһээ гадна силосэй ургамалнуудые хуряаха машинануудаа бэлэн болгожо дүүргэхэ дүтэлөө.

М. ЦЫРЕНОВ.

АВГУСТ ҺАРЫН ТООСООГООР

Бэлшээриин ногооной шэмэтэйдэ һү ехээр һаажа бэлэдхэхэ тэмсэл Прибайкалиин районой һаалиин фермэнүүдтэ улам үргэдэнэ. Жэшээлбэл, социалис мурысөөнэй һүүлэй дүнгөөр «Прибайкалец» колхозой Иркилигэй фермын коллектив онсо шалгарна. Эндэхи һаалишад бүри июниин 20-до хагад жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргээ һэн. Мүнөө эдэнэрнай август һарын тоосоогоор ажаллана.

Иркилигэй һаалишад нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээбэл, үнеэдэйнгээ һү шэмые горитойгоор дээшэлүүлээ. Фермын түрүү һаалишадай нэгэн Г. Н. Стешенко район дотороо түрүүлэн, үнеэн бүриһөө 2000 килограмм һу абаһан байна. Тиихэдэ нүгөөдэ һаалишан Л. М. Ланец һаяхан энэ дабаае гаталаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ дурсагдагша фермын һаалишад сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ тэмсэлээ улам эршэмтэйгээр үргэдэнэ.

Н. СОДНОМОВ.

ҺАЙН БЭЛЭДХЭЛТЭЙ

Хүрбын совхозой хонишод «сагаан алтаа» суглуулха шухала кампанияа эмхитэйгээр эхилбэ. Энэ харюусалгатай хаһадаа тэдэнэр түгэс бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерээ. Пункт, хото хорёонууд зэһабарилагдаһан, һэльбэн шэнэлэгдэһэн байна .Эндэ 24 электромашинканууд тодхогдобо.

Ажахын ахамад агроном Ж. Ж. Гончикдоржиевой мэдүүлһэнэй ёһоор, совхоз энэ богони болзорто үнгэргэгдэдэг кампанияа байгша ондо һайн шанартайгаар үнгэргэхэ арга боломжотой юм. Дүй дүршэлтэй хайшалагшад олоор табигдаба. Мүн лэ эндэ худэлһэн хүнүүд хэлуун эдеэгээр хангагдаха аргатай байна.

Эгээн түрүүлэн Тохорюугтын отделениин ахалагша хонишон Б. Ринчиновэй даадаг отарын хонидой ноохон абтаба.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
Хори, хүдөө бэшэгшэ.

БОГОНИ БОЛЗОР СОО ҮНГЭРГЭХЭ

Саяанай хормойгоор нэмжыһэн Түнхэнэй районой ажахынуудай сабшаланда ногоон һайнаар гаранхай, Хабарһаа хүра бсроогоор таһалдаагүй эндэ үтэгжүүлэгдэһэн сабшалангынь нилээд баян ургасатай. Тиин эндэхи ажахынууд үбһэ хуряалгаяа тон богони болзор соо үнгэргэхөөр хараална. Жэшээлбэл, Харбяангуудай совхоздо үбһэшэдэй табан звено байгуулагдаа. Бүхыдөө 50 хүнһөө бүридэһэн эдэ коллективүүд 20—25 үдэрэй туршада 716 гектарай сабшалангай ургаса сүм хуряажа, 12 мянган центнер үбһэ һүрилхөөр түсэблэнэ.

Мүнөө дурсагдагша совхоздо бүхы машина, техникэнь бэлэн болгогдонхой, звено бүхэндэ түсэб тодорхойлогдожо, түлбэринь таарамжатайгаар зохёогдоо. Мүн тэжээл бэлэдхэлгын үедэ ажалай тэмсэл үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, эрхимлэгшэдынь урмашуулагдажа байха юм.

М. ШАГДАРОВА.

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1989 он) Пленумэй

шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ХУБИЛАЛТА ХЭХЭЭР БОЛОО

Манай ажахы һүүлэй жэлнүүдэй туршада һалбари бүхэнөө ашаг үрэтэйгөөр эрхилхэ талаар тодорхой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Тэд эдэ хэмжээнүүдые хэдышье абахадамнай, шиидхэхээр болоһон асуудалнууд үшөөл гаража ерэнэ.

Абаһан ашаг олзоороо ажахынгаа гаргашые харюулха, өөһэдынгөө олоһон мүнгэ зөөреэр өөһэдыгөө хангаха гуримда ороод хүдэлжэ эхилхэдэмнай, гаргашаяа бага болгохо, үйлэдбэриингөө ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ асуудалнууд гаража ерэнэ. Хүн бүхэн даалгагдаһан ажалдаа ээзэн ѳһоор хандаха гэжэ хэлсэдэг гээшэбди. Тэрэнышье зүб юм бээз. Зүгөөр малшад, таряашад өөһэд өөһэдынгээ ажал дээрэ ондоо онол аргануудые бэдэрхэ, тэрэнээ хэрэглэжэ шадаха ёһотой бшуу. Тиигэнгүй бидэ юумэзэ гамнажа шадахагүй байнабди. Энэ талаар хамтын подрядай гуримые нарижуулха шухала гэжэ һананаб. Бидэ һу һаалиин фермэнүүд дээрээ хоорондохи харилсаагаа һайжаруулжа, үшөө шадаадүй байһаарбди. Мүн ондоо шиидхэгдээгүй асуудалнууд манда олон бии. Мал ажалые саашадань, эрид хүгжөөхэ гэбэл, тэжээлэй баазаа бэхижүүлхэ шухалада тоологдоно.

Бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээлэй өөрынь үнэ сэнгынь үшөө ехэ байһан зандаа. Шанарыеньшье һайжаруулхаар болонхой. Жэшээлхэдэ, дарагдаһан сенажай шанарынь силосэйхиһээ тиимэ гэхээр ондоошье бэшэл даа. Бидэ мүнөөшье болотор тэжээл нөөсэлхэдөө шанартань анхаралаа хандуулдаггүй байһаарбди. Үнөөхи хуушанайхяараа тэды шэнээн тэжээл бэлэдхэхэ ёһотойбди гээд лэ түсэбөө дүүргэхын түлөө хүн бүхэн оролдоно бшуу.

Манай колхозой хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд тэжээлэй ургамалнуудые тариха талмайе һүүлэй жэлнүүдтэ үргэдхэһэнинь һайшаалтай. Тэрээнһээ гадуур зунай-намарай һарануудай туршада һаамхай малыа ногоон тэжээлээр хангаха асуудал шиидхэгдэ. АВМ түхэлэй агрегат түхэрвэн жэлэй хугасаа соо ашаглагдажа, ниитын адууһа малда тэжээл бүйлуулжа үгэнэ. Орооһо таряанай зүйлөөр дарагдаһан сенаж һүүлэй үедэ ашаг үрэөэ харюулжа захалба. Иимэ технологёор бэлэдхэгдэһэн тэжээлэй шанарынь силосэйхидэ орходоо 1,5—2,0 дахин дээшээ юм. Тиигээдшье энэ тэжээл бэлэдхэгдэхэдээ хуу оньһон техникым хүсөөр бүтээгдэнэ бшуу.

Ойрын жэлнүүдтэ ажахын тэжээл үйлэдбэрилэгшэд ниитынгээ адууһа малда тэжээл бэлэдкэлтэеэ 25—30 процентээр дээшэлүүлхэнээ гадуур тэрэнэйнгээ шанарыень һайжаруулха гэһэн зорилго урдаа

— Буряадай участогай транспортын барилгашад тумэр замай станциннуудай, разъезднүүдэй барилга хэхэ, электрын эльшэ хүсэ хубаарилха, подстанциннуудые хабсаргаха, тумэр зам электрижүүлхэ баян дүршэлтэй болонхой. Эдэнэр 1987 ондо 178 километр утатай тумэр зам электрижүүлжэ, сег үргэлжын ашаглалгада тушаагаа һэн. Үнгэрһэн жэлэй даабари үлүүлэн дүүргээ. Байгша ондо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр 140 километр тумэр харгы электрижүүлжэ, октябрь һарада сег үргэлжын ашаглалгада тушаахын тула бүхы коллективээрээ оролдоно.

Барилга-хабсаралгын 651-дэхи, 581-дэхи, 597-дохи, 670-дахи поезднуудай коллективүүд илангаяа ехэ хүдэлмэри хэжэ, даабаряа ходоодоо үлүүлнэ. Барилгын эмхинүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, түрүүшүүлэй нэрэ соло олоной дундa сег дэрь мэдээжэ болгогдоно, тэдэнэр мүнгэн шангаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар үрмашуулагдана. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив жэлэй эхиннээ менай нэгэдэлэй демжуулгын Улаан туг алдангуй абажа ябана. Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын коллектив Хойто Муяын хеданүүдэй дундуур 54 километр тумэр зам барихэ хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалгажа, даабаряа ходоодоо 115—120 процент дүүргэнэ. Ангаракан — Витим гэһэн участогай барилгада барилга-хабсаралгын 74 эмхинь хүдэлмэришэд хабаадалгажа. «БАМтранстехмонтаж», «Трансэлектромонтаж» «ЗапБАМстроймеханизация» трестнүүдэй коллективүүд гүрэнэй хараалһан түсэбүүлые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүтэ хүсэ шадалгаа элсүүлжэ, барилгын ябасые хүрэдахалсана. Габшагай ажалай участок дээрэ гурбан халаанай туршада барилга хэгдэнэ. Даабаряа дүүргэдэггүй, гэрэгдэлдэ ороһон хүнүүд үгы.

— Сеюзна республикануудай түлөөлэгшэд БАМ-ай түгэсхэлэй хүдэлмэридэ ямар эша нүлөө үзүүлнэб!

— Хэнэйшье мэдэлгэ. БАМ-ай барилга бүхы совет арадай хабаадалгатайгаар хэгдэнэ гээшэ. Ганса Буряадай участогай барилгашад Эхэ ороной-гоо 200 гаран завод, комбинадуудһаа, нэгэдэлнүүдэ тумэр-бетон хэрэгсэл, цемент, оньһон техникэ, рельс, хирпиисэ болон бусад зэр эмсэгүүдые абана. Ороной-мной союзна бүхы республикануудые БАМ-ай барилгада

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

АНГАРАКАН — ТАКСИМО — ВИТИМ

хабаадалсана. Буряадай участок дээрэ Белоруссиин, Литвагай, Латвиин, Эстониин, Арменийн, Азербайджанай ССР-нүүдэй барилгашад станци, вокзалнуудые, байрын гэрнүүдые бодхоолсоно. Ангаракан — Таксимо — Витим гэһэн участок дээрэ Латвиин, Белоруссиин, Арменийн ССР-нүүдэй түлөөлэгшэд ажалладаг юм. Латвиин, Белоруссиин түлөөлэгшэд Таксимо хотын барилга хэжэ байнхай. Эдэнэр байгша онго Таксимо хотодо 40—45 квартиратай байрын 24 гэр, 280 үхибүүдэй сад-яслин комбинат, 1176 үхибүүдэй һураха дунда һуургуулийн байшан ашаглалгада тушааха даабритай.

Жэлэй эхиннээ дээрэ дурдагдаһан республикануудай түлөөлэгшэд яһала һайнаар хүдэлжэ, гүрэнэй даабари амжалгатайгаар бүтэлүүлнэ. Армениин түлөөлэгшэд Янчукан станциич барилга түгэсхэжэ байна. Байгша оной декабрь һарада бүхы объектнүүдые ашаглалгада сүм тушааха хараа зорилготой. Сэгысиь хэлэхэдэ, сеюзна республикануудай барилгашад Буряадай участогай тумэр замай Кичерэ, Ангоя, Уоян, Янчукан, Таксимо станцинуудай барилга саг болоор соонь дүүргэжэ, эрхим шанартайгаар ашаглалгада тушааха хэрэгтэ точ ехэ нүлөө үзүүлжэ байнаер.

— «Ангаракан — Таксимо — Витим» участогай барилга һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэхэ хэрэгтэ Хойто-Байгалай, Баунтын районуудай партийна организацинууд ямар туһаламжа хүргэнэб!

Байгша оной февралиин 4-дэ эдэ хоёр районуудай партийна эдэбхитэдэй хамтын суглаан Северомуйск тосхондо үнгэрэгдэжэ, коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд абтаа һэн. Мүнөө эрхим хүбүүд, басагадые «Ангаракан — Таксимо — Витим» гэһэн участогта эльгээнэй. Барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын бригадир В. В. Солошенко, Е. И. Ганин, оньһохоруулагдамал 161-дэхи колоннын бригадир А. Ф. Куценюк болон бусадай хүтэлбрилдэг коллективүүд хялаан бүриингөө даабари 175—130 процент дүүргэжэ, олоной дундаһаа онсо шалгарна. Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын начальник коммунист Б. З. Заволынич, 581-дэхи поездын начальник коммунист В. Ф. Корель болон бусад һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд байнаа хэрэг дээрэнь харуулна. Хольн участогуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэдөө мартангүй ходол эрьежэ үзэдэг, али болохо туһаламжа хүргэдэг заншалтай. КПСС-эй Северобайкальскын горкомой, Баунтын райкомой секретарьнууд, таһагуудые дааглаанар Ангаракан — Таксимо — Витим гэһэн участок дээрэ хүдэлжэ байнаа ажалша коллективүүдтэ ходол ерэжэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг, лекциннүүдые уншадаг. КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Никулинский, секретарьнар В. М. Нихланов, А. П. Зекченко гэгшэд ажалша коллективүүдтэй нягта барисаатайгаар ажаллана. Мүнөө сегай партийна хүтэлбэрилэгшэд арад зоной гүн соо ябаха ёһотой ха юм. Ажалшадые эдэбхижүүлхэ, эмбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй Северобайкальскын горком, Баунтын райком ехэ анхарал хандуулна.

— Габшагай ажалай участогай хүдэлмэри түргэдхэхэ зорилготойгоор байгша оной эхиндэ тусхай штаб эмхидхэгдэнэ байна. Энэ штабай гэшүүд али эрэгын туһаламжа тамда, штабай түрүүлэгшэдэ, хүргэнэ хаб!

— Манай «БАМтрансстрой» нэгэдэлэй штаб 19 хүнөө бүридэнэ. Штабай гэшүүдээр томо тоо ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд дэбжүүлэгдэнхэй. «Нижнеангарсктранссстрой» трестые эрхилэгшэ А. П. Романов, «БАМтоннельстрой» управленийн начальник В. А. Бессолов, Северобайкальскын тумэр замай отделениин начальник В. Д. Кутузов, «БАМтрансстрой» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо А. М. Солошин болон бусад — минии хүдэлмэридэ арагаай ехэ туһаламжа хүргэдэг, бэлиг шадабаритай, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд. Жэшээлхэдэ, Северобайкальскын тумэр замай отделениин коллектив байгша ондо бидэнһээ — транспортна барилгашадһаа 400 километр утатай тумэр зам тушаажа абаха юм. Отделениин начальник В. Д. Кутузов энэ ехэ участок дээрэ барилга хэжэ байнаа бүхы хүдэлмэришэдтэ хүрэжэ, хүдэлмэришэдтэй һанал бодолоо хуваалдан хөөрэлдэдэг, барилгын ябасые, шанарые шалгаһан лэ байдаг. Штабай гэшүүд бултадаа БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрһөө хабаадалсаһан зон. Тиимэһээл орёо олон, хүнгэн бэшэ асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэжэ шадана, барилгашадтай нягта холбоотойгоор ажаллана.

— Байгша оной октябрь һарада БАМ-ай барилга гол түлэб дүүргэгдэжэ, Амар мүрэнһөө Тайшет станци хүрэтэр

Сибириин суута Ленэ мүрэнһөө эхилээд Амар мүрэнэй эрье хүрэтэр олон мянган хүдэлмэришэдэй хабаадалгатайгаар БАМ-ай һүүлшын объектнүүд баригдажа байна. Тумэр замай станци, вокзалнууд, разъезднүүд, гайхамшаг тоннельнүүд, хүүргэнүүд, байрын гэрнүүд, социально-соёлой комплекснууд ербын бодоно. Буряадай участогай Ангарвкан — Таксимо — Витим гэһэн 140 километр утатай участок дээрэ илангаяа ехэ барилга хэгдэнэ.

Богонихон сагай туршада энэ участогай барилгада 85 миллион түхэриг ашаглагдаха ёһотой. Барилгашад тус участогые габшагай ажалай участок гээд соносхоһон юм. Барилгын ябасые хинан шалгажа, али бүгэдын туһаламжа саг дары барилгашадта хүргэжэ байха гэһэн хараа зорилготойгоор үйлэдбэриин-проектиэ «БАМтранссстрой» нэгэдэлэй штаб эмхидхэгдэнхэй. «БАМтрансстрой» нэгэдэлэй начальнигай нэгэдэхи орлогшэ С. И. ВОЛКОВИНСКИЙ энэ штабые толгойлжо, ажалаа һайнгаар ябуулга, барилгын материалаар, зэр эмсэгээр, оньһон техникээр дутамаггүйгөөр хангаха шухала асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Манай тусхай корреспондент К. ЖАМЬЯНОВ нүхэр С. И. ВОЛКОВИНСКИТЭЙ һаяшаг уулзажа, хэдэн асуудалда харюусахыень гүйба. Тэрэнэй хоёрөө доро толилнобди.

— Святослав Иванович, Ангаракан станциһаа Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр асари ехэ хэмжээнэй барилга хэгдэжэ байна. Транспортна барилгашад, тумэр замшад, бэшэшье олон мэргэжэлтэд габшагай ажалай энэ участок дээрэ ажаллажа, хамтын хэрэгтэ хубитаяа оруулалсана. Эдэнэй дундаһаа хэнинь шалгарна хаб!

— Буряадай участогай транспортын барилгашад тумэр замай станциннуудай, разъезднүүдэй барилга хэхэ, электрын эльшэ хүсэ хубаарилха, подстанциннуудые хабсаргаха, тумэр зам электрижүүлхэ баян дүршэлтэй болонхой. Эдэнэр 1987 ондо 178 километр утатай тумэр зам электрижүүлжэ, сег үргэлжын ашаглалгада тушаагаа һэн. Үнгэрһэн жэлэй даабари үлүүлэн дүүргээ. Байгша ондо Витим мүрэнэй эрье хүрэтэр 140 километр тумэр харгы электрижүүлжэ, октябрь һарада сег үргэлжын ашаглалгада тушаахын тула бүхы коллективээрээ оролдоно.

Барилга-хабсаралгын 651-дэхи, 581-дэхи, 597-дохи, 670-дахи поезднуудай коллективүүд илангаяа ехэ хүдэлмэри хэжэ, даабаряа ходоодоо үлүүлнэ. Барилгын эмхинүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, түрүүшүүлэй нэрэ соло олоной дундa сег дэрь мэдээжэ болгогдоно, тэдэнэр мүнгэн шангаар, Хүндэлэлэй грамотануудаар үрмашуулагдана. Барилга-хабсаралгын 581-дэхи поездын коллектив жэлэй эхиннээ менай нэгэдэлэй демжуулгын Улаан туг алдангуй абажа ябана. Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын коллектив Хойто Муяын хеданүүдэй дундуур 54 километр тумэр зам барихэ хүдэлмэридэ ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, даабаряа ходоодоо 115—120 процент дүүргэнэ. Ангаракан — Витим гэһэн участогай барилгада барилга-хабсаралгын 74 эмхинь хүдэлмэришэд хабаадалсана. «БАМтранстехмонтаж», «Трансэлектромонтаж» «ЗапБАМстроймеханизация» трестнүүдэй коллективүүд гүрэнэй хараалһан түсэбүүлые бэелүүлхэ хэрэгтэ бүтэ хүсэ шадалга элсүүлжэ, барилгын ябасые хүрэдахалсана. Габшагай ажалай участок дээрэ гурбан халаанай туршада барилга хэгдэнэ. Даабаряа дүүргэдэггүй, гэрэгдэлдэ ороһон хүнүүд үгы.

— Сеюзна республикануудай түлөөлэгшэд БАМ-ай түгэсхэлэй хүдэлмэридэ ямар эша нүлөө үзүүлнэб!

— Хэнэйшье мэдэлгэ. БАМ-ай барилга бүхы совет арадай хабаадалгатайгаар хэгдэнэ гээшэ. Ганса Буряадай участогай барилгашад Эхэ ороной-гоо 200 гаран завод, комбинадуудһаа, нэгэдэлнүүдэ тумэр-бетон хэрэгсэл, цемент, оньһон техникэ, рельс, хирпиисэ болон бусад зэр эмсэгүүдые абана. Ороной-мной союзна бүхы республикануудые БАМ-ай барилгада

— «Ангаракан — Таксимо — Витим» участогай барилга һайн шанартайгаар, түргэнөөр хэхэ хэрэгтэ Хойто-Байгалай, Баунтын районуудай партийна организацинууд ямар туһаламжа хүргэнэб!

Байгша оной февралиин 4-дэ эдэ хоёр районуудай партийна эдэбхитэдэй хамтын суглаан Северомуйск тосхондо үнгэрэгдэжэ, коммунистнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд абтаа һэн. Мүнөө эрхим хүбүүд, басагадые «Ангаракан — Таксимо — Витим» гэһэн участогта эльгээнэй. Барилга-хабсаралгын 670-дахи поездын бригадир В. В. Солошенко, Е. И. Ганин, оньһохоруулагдамал 161-дэхи колоннын бригадир А. Ф. Куценюк болон бусадай хүтэлбрилдэг коллективүүд хялаан бүриингөө даабари 175—130 процент дүүргэжэ, олоной дундаһаа онсо шалгарна. Барилга-хабсаралгын 597-дохи поездын начальник коммунист Б. З. Заволынич, 581-дэхи поездын начальник коммунист В. Ф. Корель болон бусад һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд байнаа хэрэг дээрэнь харуулна. Хольн участогуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэдөө мартангүй ходол эрьежэ үзэдэг, али болохо туһаламжа хүргэдэг заншалтай. КПСС-эй Северобайкальскын горкомой, Баунтын райкомой секретарьнууд, таһагуудые дааглаанар Ангаракан — Таксимо — Витим гэһэн участок дээрэ хүдэлжэ байнаа ажалша коллективүүдтэ ходол ерэжэ, ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг, лекциннүүдые уншадаг. КПСС-эй Северобайкальскын горкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Никулинский, секретарьнар В. М. Нихланов, А. П. Зекченко гэгшэд ажалша коллективүүдтэй нягта барисаатайгаар ажаллана. Мүнөө сегай партийна хүтэлбэрилэгшэд арад зоной гүн соо ябаха ёһотой ха юм. Ажалшадые эдэбхижүүлхэ, эмбөөр хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ КПСС-эй Северобайкальскын горком, Баунтын райком ехэ анхарал хандуулна.

— Габшагай ажалай участогай хүдэлмэри түргэдхэхэ зорилготойгоор байгша оной эхиндэ тусхай штаб эмхидхэгдэнэ байна. Энэ штабай гэшүүд али эрэгын туһаламжа тамда, штабай түрүүлэгшэдэ, хүргэнэ хаб!

— Манай «БАМтранссстрой» нэгэдэлэй штаб 19 хүнөө бүридэнэ. Штабай гэшүүдээр томо тоо ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна хүдэлмэрилэгшэд дэбжүүлэгдэнхэй. «Нижнеангарсктранссстрой» трестые эрхилэгшэ А. П. Романов, «БАМтоннельстрой» управленийн начальник В. А. Бессолов, Северобайкальскын тумэр замай отделениин начальник В. Д. Кутузов, «БАМтрансстрой» нэгэдэлэй начальнигай орлогшо А. М. Солошин болон бусад — минии хүдэлмэридэ арагаай ехэ туһаламжа хүргэдэг, бэлиг шадабаритай, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд. Жэшээлхэдэ, Северобайкальскын тумэр замай отделениин коллектив байгша ондо бидэнһээ — транспортна барилгашадһаа 400 километр утатай тумэр зам тушаажа абаха юм. Отделениин начальник В. Д. Кутузов энэ ехэ участок дээрэ барилга хэжэ байнаа бүхы хүдэлмэришэдтэ хүрэжэ, хүдэлмэришэдтэй һанал бодолоо хуваалдан хөөрэлдэдэг, барилгын ябасые, шанарые шалгаһан лэ байдаг. Штабай гэшүүд бултадаа БАМ-ай барилгада түрүүшын үдэрһөө хабаадалсаһан зон. Тиимэһээл орёо олон, хүнгэн бэшэ асуудалнуудые зүб тээшэнь шиидхэжэ шадана, барилгашадтай нягта холбоотойгоор ажаллана.

— Байгша оной октябрь һарада БАМ-ай барилга гол түлэб дүүргэгдэжэ, Амар мүрэнһөө Тайшет станци хүрэтэр ашаанай поезднууд шуумайлдажа эхилхээр хараалагданхай. Буряадай участогай барилгашад урдаа табиһан зорилгоёо саг соонь бэелүүлжэ шадаха гээшэ гү!

— Манай урда хүнгэн бэшэ зорилго табигданхай. Хойто Муяын хеданүүдэй дундуур 51 километр тумэр зам барижа электрижүүлхэ хүдэлмэри түлэг дундаа. Июлиин һүүл багаар энэ хүдэлмэри дүүргэгдэхээр хараалагдана. Таксимо станциин, тумэр замай разъезднүүдэй барилга яһала амжалта айгаар хэгдэжэ байна. Гол хүсэсэ Ангаракан — Таксимо — Витим гэһэн участок дээрэ Буряадай участогай ажалша коллективүүд табяад, үдэр бүриин даабариин дүүргэлтые хинан шалгалсана.

1974 оньһон хойшо Буряадай участогай барилгашад гүрэнэй даабари саг үргэлжэ дүүргэжэ байгаа. Нэгэшье эмэдэ ороогүй юм. Энэшье удаа урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ, байгша оной октябрь һарада өөрынгөө участок дээгүүр ашаанай поезднуудые һаадгүйгөөр ябуулха дүүрэн арга боломжотой. Бидэ 85 миллион түхэриг һөө 65 миллониинь ашаглаад байнабди. Үлэһэн гурбан һара соо үшөө 20 миллион түхэриг ашаглажа, БАМ-ай Буряадай участогай гол шухала объектнүүдэй барилга дүүргэжэ, саг үргэлжын ашаглалгада тушаажа шадаха гэжэ найдуулнаб.

Мүнөөдэр — Металлургын үдэр

ЭСЭБЭРИТЭЙШЬЕ ҺААНЬ, ЭНЕЭДЭ НААДАТАЙ...

камна», «Сырьё», Даван», «Байкал» — иимэ кооперативууд Зэдын, Захааминай, Хойто-Байгалай районуудта, Улаан-Удэ хотодо хүдэлнэ. Тэдэнэртэй хэлсээ баталанхайбди. Олонхинь ѳөһэдын автомашинануудтай болонхой»,— гэжэ А. К. Мангиров хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Тэмдэглэмээр саашанхи ушар байдал гэхэдэ, тумэр тушааха даабаряа дүүргэдэг райснуудые, предприятинуудые нэрлэмээр. Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Зэдын, Железнодорожно районууд энэ талаар түрэнэй захил 100 гаран процент дүүргэбэ. ЛВРЗ, «Бурятферммаш» нэгэдэл, судна бүтээлгын, авиационно заводууд түсэбһөө гадуур тус тустаа 789,0., 80,0., 33 0., 135 тонно тумэрэй хаядаһа тушааһан байна.

Тиихэдэ металлургнуудай урда үритэй үлэһэн тумэр тушаагшад олон. Илангаяа республикын Госагропром шухала энэ хэрэгтэ гүйсэд анхарнагүй. Эдэнэр хараалагдаһанһаа 1180 тонно дутуу тушаагаа. Госагропромой түрүүлэгшын орлогшо В. С. Рипп энэ талаар харюусалгатай юм. Хоёрдохёо хэрэглэгдэхэ тумэр түдэгэ бүйлуулжа саашань эльгээдэг коллективэйхид «Забайкаллес» нэгэдэлые удаань нэрлэнэд. Хандагатайн, Шулуутайн, Горхоной лесхозуудай, Онохойн модоной комбинадай хашаа хорогой захаар, газаагуур, досоогуурнь жэбэрһэн, муудаһан, һая хаягдаһаншье тумэр түдэгэ элбэг юм гэжэ энэ предприятиинхид хөөрэнэ. «Вторчермет» предприятиин директорэй орлогшо П. П. Никонов Октябрьска районой арадай хиналтын комитедтэй суг шалгалта үнгэргэһэн, олон иимэ баримта элирүүлһэн байна. Арадай хиналтын комителһээ гадна «Вторчермет» предприятида үшөөшье туһалагшад бии юм. Район бүхэнэй хүтэлбэрилэгшэд, һургуулинууд, бэлэдхэлэй кооперативууд... Эдэнэртэ түшэглөөгүй һаа, юумэн урагшагүйдэхэ.

Предприятинь промышленна шэглэлтэй байхаһаа гадна хиналтын үүргэ дүүргэдэг. Тумэр түдэгын хаана, хэды шэнээн бии байһые тодорхойлон элирүүлдэг, хүн зоной дундэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулдаг тусхай тушаалтай инженерүүд район бүхэндэ бии. Эдэнэр булта арадай хиналтын районно комитедүүдэй штатнабшэ инспекторнууд юм. Эгээл үнинэй, ажалаа эмхидхэжэ шададаг заримыень нэрлэмээр. Зэдын райондо — И. С. Раднаев, Мухар-Шэбэрэй райондо — К. А. Торгашин, Хурамхаанай, Баргажанай районуудта Н. М. Бернадский гэгшэд һайнаар ажаллана.

...Предприятиин Улаан-Удэдэхи участогта хүрэбэбди. Обоо хүбөө түмэр түдэгэ, адар томо крануу, ашаанай автомашинануудай һүндэлдөөн... Тэр саана түмэр замай һалаадахи вагонуудта бүгсэлагдажа, отолгодожо бэлэн болгогдоһон, хэжэдхэгдэнэн түмэр ашагдана. Хашаагай саагуур — город, олон дабхар сагаан байшангууд ербылдэнэ.

— Городой тэг дунда. Таарамжагүй газар шэнги,— гээд, һанамжаяа хэлэнэбди.

— Үйлэдбэримнай агаар бузарлодаггүй. Тооһо тортогшье ехээр үрхирдэггүй. Хэрбээ городой захада, холо байгаа һаань, хэн эндэ хүдэлхэ дуратай байхаб? Үбэл, зунгүй — газаа, халуунда — тумэр халанхай, хүйтэндэ — хүрэнхэй. Илангаяа гараараа тумэр илгагшадта хэды хүшэр гэжэ һананат? Тэрэ пресс харана гүт? Бүхы түүхэй эдэй 50 процентые буйлуулдаг юм. Ошоохо харая,— гэжэ Александр Константинович дурадхаба.

Нарийхан гэшхүүрээр ѳөдөө гараха, түмэр бүдэг рүү ороһобди. Хорин жэлэй ажалаа стажтай П. С. Зубков пресс хүдэлгэдэг машинист юм. Тэрэ заода оложо, мантай хэдэн үгэ андалдана. «Нам тухай бэшэд яахатнайб. Һайндэр бүхэндэ нэрыем дурдадаг юм, Саша, Александр Будаев тухай бэшэгты. Одоол ажалша. Саша!— гээд, бишыхан онгоошхоор доошоо бултайха, тооһо шоройдо харалһан нюуртай, урихан шараитай, дундуур нанаһанай нүхэрөө дуудана.

Хажуу тэшээ хазайжашье хараха зэбда тухагүй байһан Александр Ринчинович кранай зогсоходо, нюурайнгаа хүлһэ аршаад, аалиханаар дээшээ гараба.

— Юун тухай ехэ хөөрэхэбиб... Иигээд хүдэлөөд лэ байналди даа. Һайнаар хүдэлбэл, салин хүлһэмнай һайн. Хүнгэн юумэн үгы,— гээд тэрэ хэлэнэ.

— Саша бэрхэ хүн. Гэр бүлэдөөшье һайн. 5 үхибүүтэй. Угаа һайн хүн даа,— гэжэ Павел Семенович залуу нүхэрөө өөгшөөн маргана.

Хүшэр энэ үйлэдбэридэ эхэнэрнүүдшье хүдэлдэг юм. Нэгэ эрьехэдээ, хэдэн тонно тумэр үргэжэ, ондоо тээшэнь табижа байһан томо кранай кабина сооһоо дүшэ гаран нанаһай саб гэмэ эхэнэр бултайжа, гараараа хүхюутэй даллана.

— Ольга! Ажал хэр бэ?— гээд, доро байһен нүхэдэйнгөө асуухада, «Иимэ!»— гээд эрхэ хургаа харуулан ташаганеса энеэхэ юм.

«Жэгтэйл байна даа. Хэдышье эсэбэритэй һаань, энеэдэ наадатай»— гээд һанагдаа һэн.

Иимэл хүнүүдэй ашаар предприяти бүхыдөө түмэр түдэгэ бэлэдхэхэ, буйлуулха хахад жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргээ бшуу. Удангүй үндэлэн хубилалтанууд эндэ хүлеэгдэнэ. СССР-эй Үнгэтэ ба Хара металлургиин министерстванууд нэгэдэжэ, Металлургиин министерство болобо. Ушар иимэһээ «Вторчермет» предприяти Эрхүүгэй «Цветмет» нэгэдэлэй Улаан-Удын участогтай нэгэдэхэнь гээшэ.

Г. ДАШЕЕВА,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Түмэр илгагша А. Р. Будаев. 2. Предприятиин ахамад инженер А. К. Мангиров электрик В. А. Борисовтай хөөрэлдэнэ.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

АЖАЛАЙ ТЭМСЭЛ ҮРГЭДЭНЭ

Зунай бэлшээриин үедэ сагаан эдеэ элбэг ехээр бэлэдхэхээр мүрысөөндэ оролоһон Хурамхаанай районой Гааргын совхозой һаалишад байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ урагшатайгаар ажаллажа гараба. Тусхайлбал, ажахын һаалишад үнгэрһэн зургаан һарада үнөөн бүриһөө 1063 килограмм һу һаажа, үнөөн бүриһөө жэлдээ 2000 килограммһаа бага бэшэ һу абахаар хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхэ байнаа харуулба.

Совхоз һу тушааха гүрэнэйнгөө захилые урагшатайгаар үлүүлэн дүүргээ. Һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Аматхаанай һаалинин фермэ һайн дүн түйлаа гээд тэмдэглэлтэй. Урдандаа гээгдэлһээ гарадаггүй байһан энэ коллектив үнөөн бүриһөө 1006 килограмм һу абаа. Тиихэдэ һаалишад Ирина Сагалаева, Зинаида Гатапова, Петр Дабаев, Антон Цыбенов гэгшэд үнгэрһэн зургаан һара соо үнөөн бүриһөө 1000—1475 килограмм һу һаагаа.

Эндэ мүнөө ажалай тэмсэл үргэдэнөөр.

Н. СУЛЬТИМОВА.

ОЛЗОТОЙ ХАҺА

Гремячинскын загаһанай участогай загаһашад июниин нэгэнһээ омоли олзоборилхоёо гаранхай юм. Тиигэбэшье, һаа болотор нэгэшье урагшатай удэр үзэгдөөгүй байгаа. Заримдаа арёй гэжэ нэгэ-хоёр центнер загаһа баряад, буруудаа һаань, бүришье хоёһон ерэдэг һэн.

Харин Владимир Филиппович Чернецкиин бригада буседһаа урагшатайгаар ябаа. Зунай хаһын эхилһэнһээ хойшо тэдэнэр 100 центнер омоли тушаагаад байна. Түсэбтэ даабаринь 114 центнер юм.

Нүхэр Чернецкиин бригада июниин 21-нэй үдэр һаа наашадаа үзэгдөөгүй амжалта түйлаба гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, 173 центнер омоли барижа, маша ехээр баярлаба. Энэнь 20 хоногой хугасаа соо түйлагдаһан хоёр һарын түсэб ха юм. Энэл даа загаһашадай жаргал.

Эдэнэрэй амжалтада бригадирэйнь хубита ехэ юм. Дуй дуршэлэй талаар Владимир Филипповичтэй тэнсэхэ хүн энэ шадар хомор байха. Тэрэнэй бүхы ажал ябуулгань эндэ, Байгал далай дээрэ үнгэрөө.

П. КАЗЬМИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ф Чернецкиин бригада.

Авторай фото.

Прибайкалиин район.

Эдэбхи

ба дүй

АЖАХ

ТООС

НЭБТЭР

Нэгэдхэгдэмэл

бэри оруулдаг

саха гэһэн шиидхэ

ниин ССР-эй Колм

ает һаяхан абаа

саар дамжуулагдаг

зөөринь гээгдэнгэ

дай дунда гаргаш

түүлхынь туладе

болгон хубаагдаг

Иимэ хэмжээнэй

республикын худ

хи байдал хэр х

шэб?

Энэ үйлэ хэрэ

рилха зуураа, э

шахуу ажахынуу

рюулдаггүй юм г

мэдээжэ экономи

тэмдэглээ. Тиин

һаламжа болгон

гээшэ үһанда хэ

Эндэхи газарай

гатай байһаниин

гаан болоно. Га

эрхилжэ шадада

Ажахын тоосоо

мүнгэ зөөриеэ

дээд хэрэглэжэ б

бай шадаалтай

үгытэйшэг тулөө

дые «тэжээхэ»

хагүй байна. Кол

ведэй саг соонь

һан шанга шиид

удхатайб гэбэл,

далтай ажахынуу

гаяа бэдэрхэ гү.

һалаха» эрэгтэй

Энэзнһээ улам

ажахынууд үгы

ажахын продукци

гэ бүри бага бо

гэһэн асуудал г

колхоз, совхозуу

продукци үйлэдэ

гаа ха юм.

Экономическа

харилсаануудта

зарим тэды б

дайралдажа м

шье айжа мэгдэ

нуудгүй гэжэ э

лоно. Удаан б

грамма зохеогдо

гарзатедаг ажахы

хаха арга олго

хэдэн арга зему

дэнги ажахынуу

далтай ажахынуу

хаха гээшэ тэдэ

болоно. Жэшээнь

рья» колхоз хүр

ажахынуудайнгаа

лион түхэригэй

түлөө һэн. Дүрбэ

һаа байгуулагда

ре» гэжэ агро

томо нэгэдэл ж

миллион түхэриг

абадаг болонхой

Бусад ажахын

ханголгын эмхи

болохо аргатай,

һабаринжа, гүрэ

ряашадай хооро

даа наймаанда

зуршалагшад б

Олохон эко

һанамжануудай

ерээдүйтэй нимэ

тухай тодорхой

хоор. Энэмнай

най ажахын газа

дэнэ Делидэ бо

нүүдтэ дамжуулн

но. Таряашадай

Эстониин ССР-и

Советэй баталан

ли ниитын худөө

торэй коллектив

ли эрхэнүү

Эдэбхи үү…

ба дүй дү…

АЖАХЫ… ТООСО… НЭБТЭРҮ…

Нэгэдхэгдэмэл ж… бэри оруулдаг зан… саха гэһэн шинда… ниин ССР-эй Колхо… ает һаяхан абаа ю… саар дамжуулдаг… зөөрөө гэгдэнги… дай дунда гаргаш… түүлхынь тулада… болгон хубаагдада… Иимэ хэмжээнэй… республикын хүдө… хи байдал хэр хуб… шэб?

Энэ үйлэ хэрэгы… рилха зуураа. Эс… шахуу ажахынууд… рюулдеггүй юм гэ… мэдэгдэжэ экономист… тэмдэглэв. Тиин т… һаламжа болгон м… гэшэ үһанда хаа… Эндэхи газарай… гатай байһаниннь… гаан болоно. Гадаа… эрхилжэ шададаг… Ажахын тоосоо… мүнгэ зөөриез… дээд хэрэглэжэ ба… бай шадалтан а… үгытэйшэг түлөөр… дые «тэжээх» «… хагүй байна. Колх… ведэй саг соонь б… һан шанга шиидэ… удхатайб гэбэл, т… далтай ажахынууд… гаяа бэдэрэхэ гү, а… һалаха» эзэргэтэй… Энэзнһээ үлэмж… ажахынууд үлөө… ажахын продукци… гэ бүри бага боло… гэһэн асуудал гар… колхоз, совхозууд… продукци үилэдбэ… гаа ха юм.

Экономическа т… харилсаануудта… зарим тэдэ б… дайралдажа маг… шье айжа мэдэг… нуудгүй гэжэ эр… лоно. Удаан бол… грамма зохеогдон… гарзатедаг ажахы… хаха аога олгоо… хэдэн эрга зөөр… дэнги ажахынууд… далтай ажахынууд… хаха гэшэ тэдэнэ… болоно. Жишээнь, … рья» колхоз хүрэ… ажахынуудайнгаа… лион тухэриг… түлөө һэн. Дүрбэн… һаа, байгуулагдаһа… ре» гэжэ агроп… томо нэгэдэл жэл… миллион тухэриг… абадаг болонхой.

Бусад ажахынуу… ханголгын эмхи… болохо аргатан… һабаринжа, гүрэнэ… ряашадай хоорон… даа наймаанда… зууршалагшад бо… Олохон экон… һанамжануудаи е… ерээдүйтэй нимэ… тухай тодорхойло… хоор. Энэмнэй… «Булэг… гэжэ ажахын газар… ал ханголга» гэ… нэй ажахынууд… ренци Делидэ бо… нүүдтэ дамжуулга… ее. Афганистанда… но. Таряашадай… кар болюулха, а… Эстониин ССР-эй… хүгжэлтын зам… Советэй баталан… оруулха элдэб… ли ниитын хүдөө… дурадхалнуу… торэй коллективу… язанууд хара… ли эрхэнүүдые… байгаа. Булэглэл… олгоно. Газарые… ададаггүй гүрэнүү… сануудые уг… эй Индиин… жуулха, үйлэдбэ… мхидхэһэн уулзал… сэлнүүдтэй бай… ридэ гүрэнэй, ни… гөө продукциие… хэ ажал ябуулаг… дэд хэрэглэхэ… н, США-гай, Паки… нуудтай, эмхи… етскэ Союзай, Аф… ба эрхэтэйгэ… политологууд… гэжэ зубшөөгдө… байна. Гадна Ка… хынууд банкһаа… та тушаалтад, мү… лаб абаха юм. Х… но хүсэнүүдэй… фермерууд техн… агшадашье байлсаа… нэ хүрэнгэ гүрэ… зуришэлдөөндэ х… худалдажа абаха… бухы талануудай… Фермерууд… эр хангалгаяа сум… Прибалтикын хү… Афганистанай хэ… заншалта үндэ… дадаһаа али бо… родог байһан. М… ралгые болюулр… рим Прибалтикы… зугадажа гараг… канууудай… гаа гэшэ афган… комплексын нэг… имшуулха шиид… тэр һэрэгэлэн… хэлэлгүйдэй нэ… мөө үедэ 400… ко гэжэ Индиин… мерууд ажалла… нистр К. Ч. Пант… дэнэй олонхинь… эрхэ нүхэсэл… жэл хүдэлхэдөө… хы талануудэ зүб… мые жэлэй тур… дог гэзд министр… мянган литрээр… аба. Гэбэшье тэдэ… шадаг юм. Нүүл… о дээрэнь бэелүүл… мерууудэй амжа… өөрэлдөөнэй боло… наар хүдэлжэ ба… ондоогоор хандэ… рын 10 жэлдэ р… байна. Тобшолон… тор тэдэнэй тоо… дүтэлхэ гэжэ тух… ааетскэ Союз Же… баримта эрдэмтэ… лсэзнүүдэй уг уд… үзэгүдые үнэр… Олег К… ан шуд баримтал… Женевэдэхи хэл… гареа баһал таби… Болон Пакистан т… болоо һаа, тэдэ… лсэзнүүдые сахина… гэ дэлхэйн хамта… гутаана.

…ной болон Исла… үгөө Афганиста… дтэ улам ехэер ха… һадань, совет тала… хэлсэнүүдэй уг… гэ нарингаар сахи… элгадаг хабаадэһан… үүд совет талые… Иматтал совет… нуудтаа бултанһаа… хандаа гэжэ Аф… эбсэглэгдэмэл оп… үлөөлэгшэд мэдэг… болоо.

…ндоо тэмсэдэг бу… дай хабаадалгатай… тическэ хөөрэлдөө… ллэгэтэ правитель… цэжэ, афган асуу… имшуулжа болохо, … ет делегациие тол… СССР-эй юстициин… орлогшо М. П. Вы… тэмдэглэбэ. Энэнь… совет ба афган та… хараа бодол бэшэ,

…й ажахые хубилган шинэдхэлгын үе сагта улад эоной …эл сурталай, угай ёһо заншалуудые һэргээн гурим… хэрэг бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Хүдөө нютагуудай …гуламтануудай урда шэнэ зорилгонууд тебигдэна. …амта мүнөө хүдөөгэй соёлой байшангуудай, клубуу… нютөөхэнүүдэй ажал ябуулгые үндэһөөриь хубилгаха …е сагнай табижа байна ха юм. Соёлой гуламтануу… сагдагша эмхинүүдэй ажал хүдэлмэридэ хүушарһан …бууулгануудые болюулжа, һадэнэй нэрэ хүндые үр… эргэ шэнэ аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал …эргэтэй. Тиимэнээ үбгэн, залуугуй хүдөөгэй ажал… мүн үхибуудые угай соёлой ёһотойл сэнтэй зуйлнүү… лсүүлжа, хүгжөөхэ хэрэг шухала болонхой.

…нютагуудай соёлой ажабайдалда, тэрэнэй гол бааза клубуудай ажал ябуулгада шиндхэмээр болоһон …уд олошоронхой. Энээн тухай саашадаа хэлэнгүй …эргагүй болонхой гэзш. Юуб гэхэдэ, клубай эмхи …уд тухай шэнэ дүрим гуримуудшье гаранхай. Эдэ …удаар манай уншагшадта һанамжаяа хэлэхыень …ран бэлигэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрийн республ… эрдэмэй-методическа түбэй директортэ үгэ үгтөө.

Соёлшод — хүдөөгэй ажалшадта

МҮНӨӨНЭЙ КЛУБ …АЖА ХҮДЭЛХЭ ЁҺОТОЙБ?

…эмхи зургаа-уудыг зоной сугларжа …үзэл сурталаа хүг… хитэйгээр амарха …н,— гэжэ үнгэрэн… ринин 30-да РСФСР-… министрэй захирал… агдаһан Клубуудыг дүрим соо хэлэг… обществын бухы …та, тэрэ тоодо талаар, болоожо …лган шэнэдэлгын …лгануудыг гэрэ …үндэлэгдэ байна. …лубуудай хүдэлмэ… эн шэнэдэхэ хэ… элжэгээрэ хүлөөн… юм. Дээрэ дурсаг… он оной соо боло… политическэ болон …ка хубилалтануудыг… зохеогдонхой гэ… тэмдэглэлтэй. Тэ… р, клубай эмхидэ… лалта, зохеохы ба …рэг ябуулга шэнэ …нгай.

…дэ клубууд ажал… е сагые ашаглай… ехэ олон һалбэрин… даанхай эмхинүүд …ю. Тэдэнэр мүнөө …э зөөриигэй, СССР-… счедтой, гербэтэй …лой эмхи зургаа… дохо ёһотой. Клу… шье соёл болон …хүгжэлтөөе дуль… асатай бэшэ, мүн …й эрхэ дээрэ бри… гэр бүлын, арендэ… гуримаар ажа…

…рэг байдалые эмэ үшэр гэнсата заһажархиха бэшэл даа.

Манай соёлой ажабайдалда, алибаа юумэндэ хүгжэлтын зогсонги үе һаад ушаруулаа гэзэш. Тиин 70-аад онуудаар клубуудые барилга зогсоогдожо, 80-яад онуудай эхин хүрэтэр үргэлжэлөө. Тэрэл үеын ороной засаг түрын нюуса тогтоолоор хүн зокой олоороо сугларха хараалгын эмхи зургаануудые барилгые хориһониинь мүнөөл мэдэгдэнхэй. Тэрэ мүн лэ хохидолтэй байгаа. Жэшээнь, 1981—1985 онуудта хүдөө нютагуудта бариндахаар хараалагдаһан 38 клубай 15-ниинь лэ ашаглагдаа һэн.

Тиихэдэ Улаан-Удэ хотын хүдөө нютагта ажал хэрэгэй байдал орёо байнаар.

Хэрбээ город газарта, хүдэлмэришэдэй томо тосхонуудта соёлой байшангуудые промышленна ехэ предприятинууд мүнгэ зөөрөөрэ хангажа байдаг һаань, хүдөөдэхи клубууд бага хэмжээнэй гүрэнэй бюджет дээрэ һэн тула янза бүриин хэмжээ ябуулгануудые эмхидхэхэ арагүйдэнэ. Тэдэнэй ядуу байдал тухай эндэ дабтан хэлэһэнэй үлүү хэ. Үшөө тиихэдэ хүдөөгэй клубуудта гэжэ мүнгэ зөөри һомолхоёо колхоз, совхозууд арсадаг болонхой. Гэбэшье хүдөөгэй ажалшад клубтаал сугларжа, олоной хабаадалгатай хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэлсэнэ. Һонирхоно хэ юм. Дээрэ дурсагдаһа соёлой байшан, клубуудай шэнэ дүримэй ёһоор, совхоз, колхозуудэ тэдэнные байгуулжа, тэдэнэй хэрэглэмжэдэ мүргэ зөөри гаргашалжа байха уялгатай юм.

Хүдөөгэй ажалшадай сүлөө сагаа соёлой байшан клубуудтаа үнгэргэхэ хэрэгые гол түлэб гүрэн лэ өөр дээрээ даажа абаад, хачгажа байдаг гэзш. Энэ талаар шиндхэгдэгүй асуудал олон зандаа. Нэгэ үедэ манай республикын бухы клубууд ажахынуудайнгаа эргэ хүсөөр баригдаад, мүн лэ ажахынуудайнгаа догаар тэндэ хэрэгтэй хэрэгсэлнүүдэр хангагдадаг байһан юм. Тиихэдэ олонхи колхозууд өөһэдынгөө зөөрөөр клубайнгаа кружогуудые хүгэлбэрилэлгэдые, хүгжэмшэдые ажахынгаа мэргэжэлтэд шэнгөөр тэдэхэжэ байгаа. Гэбэшье нютагуудай ажахынуудай үйлэдбэриин хүсэнэй буурежа, экономикыень һуларха бүри соёлой гуламтанүүдта үзүүлдэг түбэлэмжэнь эли бодо хоросогдожо, олохон нютагуудта клубуудаа мүнгэ зөөрөөрэ тэдэхэхээ арсажа, сельсоведүүдтээ, райсоведэй гүйсэдкомуудай соёлой таһагуудта дамжуулаа.

Энэ үшэрые һөөргэнь, хуушаан хэбтэнь орууллха зориллготой манай һэдэлгэнүүдые мүнөөдөө ажахын хүтэлбэрилэгшэд ехэ эсэргүүцэлтэйгээр угтана. Хүдөө нютагай ажахынууд ганцашье һу, мяхаанайнгаа цехэй амжалтын түлөө ороолдохо бэшэ, мүн нютагайнгта соёлой цех тухай, ганцашье үйлэдбэриингөө ажал һайнаар эмхидхэхэ тухай бэшэ, мүн ажалшадайнгаа үлөө сагые ашаглайгаар эмхидхэхэ тухай, улад зонойнгоо соёлой эрилгэнүүдые гүйсэдөөр хангахын тула ороолдохо ёһотой байна ха юм.

Н. МАДУЕВ,
Бурятай АССР-эй Соёлой министерствын РНМЦ-гэй директор.

…Н-до түшэглэн

Оёдолой үйлэдбэрийн «Туяана» нэгэдэлдэ А. П. Шагдарова үнинэй хүдэлдэг. Тэрэ коллектив дотороо мэргэжэлэрэ шалгардаг, хүн зондоо хүндэтэй хүн юм. Алла Петровна нинтын хэрэгтэ эдэбхитэй, һүрган хүмүүжүүлэгшэдэй соёедэй түрүүлэгшэ А. П.Шагдарова залуу басагадые оёдолдо ханамжатайгаар һургадаг онсо шадабаритай. Һүрган хүмүүжүүлгын хэрэгтэ дашуураад, гол ажалаа орхижорхидог бэшэ, хубиингаа түсэбые 140—150 процент дүүргэдэг. Һаяхан Алла Петровна табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь үрид дүүргэһэн тухайгаа 'мэдэдэсэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. П. Шагдарова залуу оёдолшод [зүүн гарһаа] А. Кокорина, С. Кузнецова, С. Горбачева, Ц. Цыренова гэгшэдэй дунда

…НЭ…ЭЛ ТОБШО

ТЭМҮҮЖЭН

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь июлиин 15-най номерто).

Нэгэтэ Есүгэй баатар татаар иргэнтэй дайлалдаад, Тэмүүжэн-Үүгэ, Хори-Буха болон бусадые хөморгоондо абажа, гэртээ бусаба. Хээлитэй ябаһан Өөлэн хатаниинь Онон мүрэнэй Дэлюун-Болдог гэжэ газарта Чингис хаанние түрэбэ. Хубүүхэн баруун гартаа шагайн шэнээхэн бүлин шуһа адхаһай гараа һэн ха. Татаарай Тэмүүжэн-Үүгые олзо болгон асарһан үедэ түрэһэн хадань, Есүгэй баатар хубүүндээ Тэмүүжэн гэһэн нэрэ үгөө һэн.

Тэмүүжэнэй һүүлээр Өөлэн эхэ Хасар, Хачуун, Тэмүүгэ гэжэ хубүүдые, Тэмүүлэн гэжэ басага түрэбэ. Тэмүүжэнэй юһэ наһатай ябахада, Зочи-Хасар долоотой, Хачуу-Эльэ табатай, Тэмүүгэ одхон гурбатай байгаа, Тэмүүлэн үлсыда хэбтээ. Есүгэй баатарай нүгөө гэргы Сүжэгэл эхэһээ Бэгтэр Бэлгэтэй хоёр хубүүд гараа һэн.

Есүгэй баатар Тэмүүжэнэйнгээ юһэтэйдэ, Өөлэн эхэн түрэхэмүүд болохо олонууд үгсаатанһаа хубүүндээ һамга зуршалха гэжэ тэрээнтээ ошобо. Харгыдаа Цэгүэр, Шэхүүргэ гэжэ хоёр нютагай хоорондо унгирөд угай Дэй-Сэсэнтэй уулзашэба. Дэй-Сэсэн угайнгаа хүүхэдые мэгташаба.

«Аиха урдаһаа наашаа
Арюун гоё хүүхэдээрээ
Алдаршаһан уттайбди.
Аюулта дайнда дурагүйбди.
Хасар гоё хүүхэдээ
Хасар тэргэдэ һүүлгаи,
Хара буураяа хүллэн,
Хатаруулан ошожо,
Хаан болоһон таанадтаа
Хатанай үндэр һуурида
Хамта һүүлгадагбди!

Есүгэй худа, манайда ошоё! Үхимни үшөө бишыхан юм, тиимэшье һаань, худа хүн хараха ёһотойт»— гээд, Дэй-Сэсэн айлшадаа гэртээ абашаба. Басагынь харахадань, нюуртаа гэрэлтэйхэн, нюдэндөө галтайхан хүүхэн байнке, Есүгэй баатарта һайшаагдаба. Арбан наһатай, Тэмүүжэнэй нэгэ эгэшэ, Бүртэ гэжэ нэрэтэй басаган бэлэй. Тэрэ һүниеэ тэниһ хуушан буусадань орхёод, нүүжэ ябашаба.

Оюун мэргэн түрэһэн
Өөлэн эхэ
Олон үншэн хубуудээ
тэжээхээ
Оройбшо малгайгаа
даран үмдөөд,
Оёмол дэгэлээ хөөргэн
бэһэлээд,
Онон мүрэнэй эрьеые
зубшан,
Удэр һүнигүй гүйхысэ
гүйжэ,
Үлир, мойно түүжэ
мэдэбэ.
Зоригтой түрэһэн Өөлэн
эхэ
Золтой хубуудээ
тэжээхээ
Гэшүүнэн шоро барижа,
Гэшэгэнээ малтажа
оробо.
Хатан Өөлэн эхэн
Халаар, мангираар
тэжээһэн
Хаахар-баахар хубүүд
Хаан болохо һүлдэтэйл.
Заяатай Өөлэн эхэн
Загаһаар тэжээһэн хубүүд
Засаттан болохо
заяатайл...

Тэмүүжэнэй эсэгэ Есүгэй баатарай наһа барааһанай һүүлээр тэрэнэй тайчууд угсаатан Өөлэн эхые, багахан хүүгэдыень үзэн ядажа эхилбэ. Тайчуудай удардагша Таргатай-Хирилтүүг харуул сэргэзээ Өөлэн эхэн отогто добтолбо. Өөлэн эхэ үхибүүдээрээ Онокой ой шугы руу орожо, бүтэн гарсалдаба. Гэбэшье тайчууд угсаатан арба гаража ябаһан Тэмүүжэнние барижа, отогтоо асараад, хүзүүндэнь дүнгэ углаба.

Зунай эхин һарын арбан зургаанай үдэр, тэргэд дүүрэн һарын һаиндэрые тайчууд угсаатан Онон мүрэнэй эрьедэ найрлаад, наренай шэнгэхэ багта тараба. Энэ найрта хүсэ шадалаар хилбар нэгэ хубүүн Тэмүүжэнние асарһан байгаа. Һаиндэрэй дүүрэхэ багта Тэмүүжэн хүзүүнэйнгээ дүнгөөр харуулшан хубүүнэй тархи руу нэгэ буулгаад, тэрьедэшэбэ. Ононой эрьеын модон тужа руу ороһон аэд, хүндэ хараагдахаяа айжа, уһа руу орожо, гансал нюурае булгайлгаад хэбтэбэ.

Уданшьегүй Тэмүүжэнние алдаһан хубүүн: «Дүнгэтэй хүнние алдаабб!»— гэжэ хашхарба. Хашхар хуугай дуулаһан тайчууд угайхид түргөөр сугларжа, үдэр мэтэ һаруул һарын сагаанда Ононой эрьеын тужа соогуур бэдэрбэд. Һүлдэтэ угай Сорхон-Шара Тэмүүжэнэй хэбтэһэн тохойн хажууханаар гарахадаа. тэрэ-ние обёороод: «Яагаа һанаамгай юм! Иимэл арга мэхэтэй,

Нюдэндөө галтан
Нюуртаа гэрэлтэй

хадаш, тайчууд аха дүүнэршни шамайе дүтэ үзэдггүй байгаа байна. Ши бү ай, эндэл хэбтэжэл хэбтэ, би шамайе заажа үгэхэгүйб!»— гээд, Сорхон-Шара саашалшаба. Нэгэ хэды болоод, Сорхон-Шара Тэмүүжэнэй хажууда ерэжэ: «Мүнөө тарахамнай, үглөөдэр бэдэрхэ гэлсэбэбди. Бидэнэй ябаһан хойно ши эхэ болон дүүнэрэйнгээ байһан газарта ошоорой. Намда харагдааб гэжэ хүндэ бү хэлээрэй!»— гэжэ хэлээд ябашаба.

Тайчуудай ябаһан хойно, Тэмүүжэн уһанһаа таража, Ононние уруудан, Сорхон-Шарында ошобо. «Эхэдээ, дүүнэртээ ошо гээ бэшэ һэн гүб? Юундэ ерээбши?»— гэжэ ганирбэ. Тиихэдэнь Шамбаи Шулуун хоер хубүүдынь: «Харсагада намнуулһан жаахан шубуухай шэрэнги руу орожо, амяа абардаг лэ, ядарһан хүнэй манайда ерэхэдэнь, юундэ иигэжэ шэрүүлхэнэбши»—гэлдэбэ.

Эсэгынгээ хэлэһэн үгые буруушааһан хоер хубүүд Тэмүүжэнэй дүнгые мултажа галдаад, өөрыень тэргэдэ ашаатай ноохон соо нюужа, Хадаан дүү басагандаа даалгаад: «Шэхэтэй хүндэ үгэ бү алдаарай!»— гэбэ.

Гурбадахи үдэртөө тайчууд угайхид өөһэдымнай хэн нэгэн Тэмүүжэнние нюужа байна ха гэжэ һэжэглээд, айл бүхэнние нэгэжэхэ гэжэ шиидэбэ. Сорхон-Шарын гэртэ нэгжүүл хэбэд, бүхөөгтэй тэргэ соогуур, һандай, жабдан доогуур бэдэрбэд. Ноохотой тэргэ дээрэ гаража үзэбэд. Ашаасень буулгажа, ноохон соо бэдэрбэд. Тэр оёортонь хүрэхэ болоходонь: «Иимэ хапуунда ноохон соо хүн яажа һуухаб», — гэжэ Сорхон-Шара хэлэбэ. Тиихэдэнь нэгжээшэд ябашаба. Нэгжүүлэй дүүрэхэдэ, Сорхон-Шара Тэмүүжэндэ хэлэбэ: «Намайе одоол үнэһэн болгожо үрхируулэн алдабаш даа. Мүнөө иигэжэ эхэдэ, дүүнэртээ ошо!»

Сорхон-Шара Тэмүүжэндэ ама сагаан эрмэг хулагша гүү унуулжа, түлгын мяха шанажа, хүхүүр соо унда хэжэ үгэбэшье, мориндонь эмээл тохонгүй, хэтэ сахюур үгэнгүй, хоёр годлитой номо һаадаг барюулжа ябуулба. Тиин Тэмүүжэн эхэ болон дүүнэрэйнгээ хоргодожо байһан газарта хүрэжэ ошобо.

Гунга ЧИМИТОВ
бурятад хэлэндэ оруулба.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Танние ямараар ханганаб?

ҮБЭРШЭЛҺЭНҺӨӨНЬ ҮРЭ ГАРАБАГУЙ

Үндэр наһатай хүгшэн Мария Евстафьевна Таюрская тэрэнэй нэрэ дээрэ собеһэн ороохо мүнгэеэ абаха һанаатай нютагайнгаа хэлхеэ холбооной таһагта һалирһаар хүрэжэ ерэбэ.

— «Юуи мүнгэеэ дахинаа эрибэ гээшэбта? Һаяхан гареа табижа, 280 түхэриг абаһан байна гүбта»,— гэжэ таһагай хүдэлмэрилэгшэ гайхаба, гар табяатай дарагар саарһа урдань дэлгээбэ.

Бүхы заабариин ёһоор дансалагдаһан «документ» үнэхөөрөө байба. Харин хүгшөө тэндэ гареа табихаһаа байтагай нюдэ амандаашье хараагүйл!

Иимэрхүү һонин үйлэ хэрэг эрхэтэн Г. Д. Олзошкинтой эндэл тохёолдобо. Тэрэнэй 56 түхэриг 61 мүнгэ абаһан тухайнь гэршэлһэн саарһан харуулагдаба.

Тезд эдэ бүгэдэмнай ямар нэгэн эди шэдиин боложо байһан ушар бэшэ, харин бодото ажабайдалдамнай үнэхөөрөө дайралдаһан үзэгдэл. Хоёр ушарта дарагар данса байһаа аад, мүнгэниинь эзэдтээ хүрөөгүй байба. Харин юун болоо юм гэхэдэ, Итанцын хэлхеэ холбооной таһагай почтальон Туркина Наталья Шотовна тэдэ хоёрой мүнгые — дүн хамта 336 түхэриг 61 мүнгыень — эзэдтэнь үгэхынгөө орондо өөрынгөө хармаанда хэжэрхеэ ха юм.

Мария Евстафьевнагай нэрэ дээрэ ерэһэн саарһан дээрэ Наталья Туркина гареа табижа мүнгыень абаад, телевизор абажа, гэртээ асарһан байна. Эрхэтэн Олзошкинойшье мүнгые тэрэ өөрынхи шэнгеэр хэрэглээ.

Хүнэй хубиин зөөри үбэршэлһэнөө ехэшье зэмэ гэжэ Наталья Туркинагай тоолоогүйнь гайхалтай юм. «Нэгэ жаа болоод, бусаахаяа байгаа хүн гүби»,— гэжэ енгүүтэйгээр харюусаһан байна.

Энээнһээ гадна, почтальон Туркина бүри һонин юумэ хэдэг байшоо. Жэл бүхэндэ газетэ, журналнуудта захил хэгдэнэ ха юм. Тэрэнэй үедэ Туркина хүнүүдэй захил абажа ябахадаа, мүнгыень абаад, квитанциинь нэгэ хубиие захил хэгшэдэ, нүгөөдыень өөртөө үлээдэг һэн. Харин өөртөө үлээгэшэеэ саашань «Союзпечатинн» хүдэлмэрилэгшэдтэ дамжуулангүй, хубидаа хэрэгилэдэг байба. Һүүлдэ шэнэ жэлэй почто тараалгыч болоходо, газетынгээ номернуудые эллжэллжэ тараадаг байба. Харин журналнуудай талаар хэрэгынь тааража үгөөгүй ха. Тиигэбшье нэгэ нэрэтэй журналые хэдэн айлай захиһан байбал, тэрэ үшөөшье арга хургаа олохо байгаа ёһотой. Харин «Математика в школе» гэжэ журналай миил нэгэ айлда ерэдэг байһан дээрэһээ тэрэ яахын аргагүй баригдаха ушартай болоо һэн. Тэрэ журналые хүдэлмэридөө хэрэглэдэг багша почтальонһоо журналаа эрэз һааб даа. Туркинагай элдэб ушар шалтагаан тоолоошье һаань, хара юумэн хараараа, сагаан юумэн сагааныараа гэдэгтэл, зоние мэхэлжэ, мүнгэ һангыень эдижэ байһаниинь элирүүлэгдээ бэлэй.

Иигэжэ албан хойрог ябадал гаргажа, нэгэ жэл үлүүтэй саг соо 484 түхэриг 51 мүнгэ өөрынгөө хармаанда хэһэн Н. Ш. Туркина һаяар арадай сүүдэй урда зогсохо болоо.

А. ФАРФУТДИНОВ,
«Прибайкалец» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

ТАСС · АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ДИПЛОМАТИЧЕСКА ТҮЛӨӨЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

ПЕКИН. Гадаадын ороннуудтай харилсаа холбоо тогтоохо — КНР-эй, гол хэлбэрилэгшэй политика болоно гэжэ Хитадай Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь Цзян Цзэминь гадаадын ороннуудта байдаг Хитадан дипломатическа түлөөлэгшэдэй эндэ болоһон зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдэгдэбэ.

«Гэхэдэ хамта дэлхэй дээрэ политическэ тэмцэлдэй орёо хурса байнаһаа уламжалан, һэримжэтэй байха шухала, — гэжэ Хитадай хүтэлбэрилэгшэ тэмдэглэв. — Дипломатическа хүдэлмэридэ иматтал экономикодо бэшэ, харин политикада, гансал хаан харилсаанда бэшэ, харин тэмцэлдэ, иматтал гол ёһонуудта бэшэ, харин тэхникэдэ анхаралга хандуулха хэрэгтэй».

Баруунай ороннуудай олонинтэ мэдэгдэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг зарим корреспондентнүүдэй хүдэл хуурмаг ушар баримтануудые эли-цэлхэн, Хитадай гадаадын хаанинарай дунда буруу ойлгомные усадхахада туһалуулын тула Хитадай гадаадын хэмжээ һонинон албанние шинэдхэхэ шухала гэжэ Цзян Цзэминь хөөрөөгөө үргэлжэлүүлэв.

Партиин Центральна Комитет болон КНР-эй Гүрэнэй Совет ороннинтоо эконом…ческа ажабайдалда үнэн зүб бэшээр хубаарилгын асуудал шиндхэхые, ниитын гол хүсэн болохо хүдэлмэриндэй үүрэг дэнэлүүлхые интеллектиннин үүсхэл эдэбхи бадаруулхые шиндхэхэй байнаһаа мэдүүлэв гэжэ КПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь үгынгөө түгэсхэлдэ хэлэбэ.

ГРЕЦИИН КОМПАРТИИН ЦК-гай ПЛЕНУМ

АФИНА. Грециин Коммунис партиин ЦК-гай пленум эндэ болобо.

Партиин ЦК-гай Генеральна секретариин уялгануудыг таһаа тэрэнние сүлөөлхэ гүхай Харилаос Флоракисай зүйлые хангаха гэһэн шиндхэбэри пленум абаһан байгаа. ЦК-гай Политбюрогой гэнэүн Григорис Фаракос КПГ-гэй ЦК-гай шэнэ Генеральна секретарьяар нэгэн дуугаар һүнгагдаба.

Х. Флоракис партиин түрүүлэгшээр һүнгагдаа.

Бүнгалтын һүүлээрхи үедэ ЦК-гай Политбюрогой ажал ябуулгые пленум һайшаагаад, ерэдүндэ партиин бэелүүлхэ политикын гол шэглэлнүүдые хараалба.

ШАНАЛАЛ ГАШУУДАЛАЙ ҮДЭР

БУДАПЕШТ. Яаран Колдрье хүдөөлүүлэгдэ ороннуудаһан национальна шанаалал гашуудалай үдэрые иилин 14-да соноскохо тухай Венгриин Арадай Республикын Министрүүдэй Совет абаһан байна. МТИ агентствын мэдээсэнэй ёһоор, эно үдэр бүхы ороннотоор түрэлэй тугууд нэнгүүлгдэхэ, түрэлэй эмхи зуургануудай байшангуудай дээгүүр шанаалал гашуудалай тугууд улгэгдэхэ юм. Хүдөөлүүлэгдэ ёһололоо дүүрэтэр нитын газаринуудта бухы сэнгэлгэ хоригдоо.

ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ЛОНДОН. Пакистанай премьер-министр Беназир Бхуттын ханы ноной албанай хөрэгэр Великобританида ерэжэ, долоон хоног соо хэнэл хөөрэлдөөнүүд, уулзалганууд королева II Елизаветын байрада хүрэлгөөр түгэсэбэ.

Англиин-пакистанай хоорондохи хүдалдаа наймаанай харилсаа холбоое үргэлэхэ гэшэ Пакистанай премьерэй албанай хэрагаар Великобританида ерэлгын гол зорилго болоно.

Афганистандахи байдалые гэримшуулгын асуудалда хөөрэлдөөнүүдэй үедэ горитон анхарал хандуулагдаһан байнгаа. Тэрэнние сэрэгэй замаар шиндхэжэ болохогүй гэһэн тоололт хэхэдэ, энэ асуудалые политическэ аргаар шиндхэлэ харгы замуудые бэдэрхэ шухала гэжэ хоёр тала үгөөд ойлголсобо. Тиихэдэ Афганистанай правительствада харша бүлэглэлүүдые дамжахэ шухала. Афганистанай Республикын мүнөөнэй правительствын Афганистандахи политическэ ендэр дээрэһээ бүүгаа һаань, һаяа байгаа гэжэ Б. Бхутто хэлэв.

Хэдэн жэлэй туршада Пакистанда тулгамжа үзүүлэгдэ 55 миллион фунт стерлингээр ехэдхэхые Великобритани зүбшөөһэн байгаа. Эдэ хүсэлэй проектнуудые болдолгэдэ урьһаламжа болгон үшөө 30 миллион фунт стерлинг таһалжа үгэхэ хэрэгтэй.

ООН-ой Генеральна секретариин Африкын нэгэдэлэй эмхинй түрүүлэгшын эмхидхэн байгуулһан техническэ комиссида эо напрамдалда түсэбые бэелүүлхэ тодорхой харгы замуудые хаража үзэхыень хөөрөө зүришэлдөөндэ хабаададаг талануудтай хамта даалгадаа. Эдэ талаар недондо жэлэй август һарада Женевэдэ тэдэ үгээ ойлголсоо һэн.

ТЕХНИЧЕСКЭ КОМИССИИН ХҮДЭЛМЭРИ

НЬЮ-ЙОРК. Баруун Сахара туһаа техническэ комисси хүдэлдэрээ ООН-ой штаб байшан соо эхилбэ. Энэ хөөрөө зуриһэлдөөе эбэй ёһоор туримшуулан шиндхэхэ түсэбые дары бэелүүлхын тула энэ комисси нюнин 30-да байгуулагдаа һэн. Гадаадын хэрэгүүдэй гүрэнэй министр Ахмед Шеркауи түрүүлэй Марокканй делегацитай Полисарногой фронтын уулзалгануудые эзлжэгдэр комисси үнгэргэбэ. Нюуса байдалда үнэрһэн хөөрөлдөөнүүдэй удха тухай адаглагшадаа — Алжирай ба Мавриганиин делегацинуудта мэдээсэгдэһэн байгаа.

ХИТАДАЙ ГАДААДЫН ХАМААРАЛ ХАНГАГДАНА

Хитадай гадаадын хаанинарай дунда буруу ойлгомные усадхахада туһалуулын тула Хитадай гадаадын нэмэ нюнин албанние шиндхэхэ шухала гэжэ Цзян Цзэминь хөөрөөгөө үргэлжэлүүлэв.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

СТУДЕНТНЭРЭЙ БАРИЛГЫН ЗУН

Зундаа студентнэрэй олон тоото барилгын отрядууд оронойнгоо үргэн дэбисхэр дээрэ, хари гүрэнүүдээршье ажал хэхэеэ тарадаг заншалтай. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институдай багшанар ба хүдэлмэрилэгшэд — дүи хамтадаа хорин хүн Армянай ССР-эй Спитакска районой Шенаван hууринда зоной ажаhууха гэрнүүдые барижа эхилэнхэй. Эдэнэр сентябрийн нэгэн болотор тэндээ ажаллажа, хохидолдо ороhон аха дүү арадта туhалха болоно.

Мүн лэ энэ институдай «Найрамдал» гэжэ нэрэтэй отряд Монголой Арадай Республикын Хэнтэйн аймагта «Монголсовцветмет» гэжэ совет-монгол хамтын нүүрhэнэй уурхайда ажал хэхэеэ мордонхой.

Буряадай хүдөө ажахын институдай барилгын отряд (командирынь Андрей Маланов) «Пригородный» совхоздо овощ ургуулна. Энэл институдай арбан студентhээ бүридэhэн «Ургы» гэжэ отряд Чехословакийн хүдөө ажахын эмхидэ хүдэлхэеэ ошохоор бэлдэнэ. Харюудань чех студентнэр манай республикада ерэжэ, Түнхэнэй райондо обсерваториин барилгада хабаадаха юм. ВСТИ-гэй арбан табан студент барилгын ичнациональна отрядай бүридэлдэ ороод, ГДР мордожо, Берлин хотодо дүтэшэг ажал хэхэ гээд хараалагдана.

И. ГОМБОИН.

hАЙХАН БЭЛЭГ

Нарhата тосхоной шарай жэлhээ жэлдэ хүбилан hайжаржа, болбосон түхэлтэй боложо байдаг. hаяшаг энэ гинекологийн отделениин шэнэ байшан ашаглалгада тушаагража, энэ баярта зохиулна. Митинг үнгэргэгдэбэ. В. П. Убоевые СССР-эй Верховно Совет-дэй депутадаар hунгахадаа, тус байшан барюулыг гэжэ зон тэрэондэ захиhан байгаа. Тиигээд лэ hунгагшадай захяань дүүргэгдэбэ гээшэ ааб даа.

Арадай депутадуудай районой Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Ч. Цыренжапов үгэ хэлэхэдээ, «Барилгашад богони саг соо, hайн шанартайгаар энэ байшангые бэрэа» гэжэ тэмдэглэбэ. Республикын элүүрые хамгаалгын министр В. В. Тармаев барилгашадта мүн лэ баяр баясхалангай үгэнүүдые хэлээ. «Бурятжилгражданстрой» нэгэдэлэй начальник А. Ф. Абрамов районой түбэй больницын ахамад врач В. Ц. Дампиловада шэнэ байшангай hүлдэ түлюур барюулба. Онсо шалгарhан барилгашад грамотануудаар шагнагдаа. Нарруул, hайхан үнгөрөө хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэл баясуулhан энэ шэнэ байшангей хажуудаа эхэнэрнүүдэй консультациин, үхибүүдэй отделениин байшангууд бодохо юм.

Д. ДОРЖИЕВА.

НОМДО ДУРАТАЙГААР

Дээдэ-Саянтай нютагта дүтэшэг байрлаhан оборонноспортивна лагериин нээлгэ баяр ёнололой оршондо hаяхан үнгэрбэ. ВЛКСМ-эй обкомой ба республикын эдиршүүлэй библиотекын худэлмэрилэгшэд эндэ hонирхолтой хэмжэ ябуулгануудые үнгэргэнэ.

Сэрэгэй-патриотическа темээр дүрбэн зуугаад ном тус лагерьта асарагдаа. Грампластинкануу, газетэ ба журналнууд саг үргэлжэ иишэ эльгээгдэжэ байдаг. Библиотекарь Лариса Кимовна Шагланова лагериин үхибүүдые номдо дуратайгаар хүмүүжүүлхэ талаар уншагшадай конференци, буряад уран зохёолшодой бүтээлнүүдые хамтаараа уншалга, выставкэнүүдые эмхидхэнэ.

Т. ПНЕВА.

Тарбагатайн район.

«ЧИППОЛИНО» — ҮХИБҮҮДТЭ

Үхибүүдэй шэнэ, үзэгдөөгүй юумэндэ дуратай байдагые хараадаа абажа, hаяшаг нарисэй шэнэ янза «Чипполино» гэжэ нэрэтэйгээр гаргагдажа эхилбэ. Энэ ирис бүсад нарисүүдhээ амтаараа онсо илгардаг, тэрэниие бүтээлгэдэ клубникын пюре өхөөр хэрэглэгдэдэг юм. Мүнөө дээрээ 10 тонно «Чипполино» магазинуудта эльгээгдэнхэй. Май hарада түс фабрика нарисэй үшөө ондоо янза «Клубничный» гэжэ нэрэтэйгээр гаргажа эхилээ. Зунай амаралтын сэнгэлиг хаhада үхибүүд «амтатайгаар» амарха аргатай гээд hанагдана.

Л. НИФОНТОВА.

Тарбагатайн район.

АШАГЛАЛГАДА ТУШААГДАБА

hүүлэй жэлнүүдтэ Бархан нютагта ажаhуугшадай эрилтэ ханагалгада онсо анхарал хандуулагдадаг болонхой. Энэ багашуулай саад, худалдаа найманай түб, столово шэнээр бодоо бэлэй. Тиигээд лэ hаяхан соёлой шэнэ байшангай ашаглалгада тушаагдахадань, үнэн зүрхэнhөө хэлэгдэhэн баяр, баясхалангай үгэнүүд хэды олоор соностоо гээшэбэ! «Бурятагропромстрой» нэгэдэлэй нүүдэл-оньhожоруулагдамал колоннын коллектив тус байшан баряа. Энэ харагшадай, уншалгын залнууд, эльдэб кружогуудые ябуулхада таатай таhалгануу бии. Хуушан байшан соо үхибүүдэй хүгжэмэй hургуули байрлаха юм.

В. БУДАЕВ.

Хурамхаанай район.

АЯНШАЛГЫН ХАЬА АЯТАЙ

Намжаа эулгы зунай хаhада түрэл дайдаараа аяншалха, амарха гээшэ ямар аятайб! Зүүн Сибириин түмэр харгын Улаан-Удын отделениде эмхидхэгдэhэн «Локомотив» гэжэ аяншалагшадай клубай гэшүүдээр залуушуулшье, нэлатайшуулшье абтадаг. Эдэнэр түхэреэн жэлэй туршада аяншалгада гарадаг, эльдэб мурысөөнүүдтэ хабаададаг заншалтай. Слюдянка гэжэ станцида буугаад, Черскын орьёл гээшэ зорижо, тэрэниие дабаад, Кутулик гэжэ голоор уруудан, Байгал далай гээшэ ошохо маршрудаар эдэнэр хэдэн дахин ябаhан юм.

hаяшаг эдэнэр Улаан-Буряаhата гэжэ газарта аяншалгаар хоёр удэрэй мурысөөкүүдые үнгэргэбэ. Локомотивна, вагонно депонуудай худэлмэришэд, түмэр замай больницын врачнууд, медсестранууд түүдэг түргэнөөр табиха, хада, уула өөдэ абирха, гүйхэ шадабарияа харуулан мурысэбэ, сэнгэбэ, hайнаар амарба. Эгсэ хабсагай өөдэ абирха, бууха, модон дээгүүр дамжаха, аюулгүйе сахиха, медицинскэ түрүүшын туhаламжа үзүүлхэ талаар hайн бэлэдхэлтэй локомотивна депогой худэлмэришэд түрүү hүүри эзэлбэ.

«Локомотив» клубай гэшүүд мүнөө зундаа Памирай хаданнуудаар аяншалхаяа бэлдэнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Машинистыг туhалагша Павел Ведерников хабсагай өөдэ абирна; 2. Заhабарилагша Виктор Гаранин аргамжаар дамжахадаа, угаа шадабаритай байба.

П. БУРМАКИНАЙ фототекст.

Бокс

ГОНГЫН ХАНХИНАХЫН УРДА ТЭЭ

«Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө залуушуулай дунда боксоор бүхэсоюзна зеншалта XX мурысөөн июлийн 18-да «Труд» гэжэ Спортын байшан соо нээгдэхэнь.

Физкультура ба спортын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй, ороной Боксын федерациин шиидхэбэрээр манай заншалта наадан залуушуулай бүхэсоюзна мурысөөн болгогдожо, түгэсхэлэй уулзалгануудта хабаадагшадта СССР-эй спортын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдохо юм.

Эгээл тиимэнээ Казахай, Киргизэй, Узбегэй, Таджигай, Туркменийн, Украинын, Белоруссийн ССР-нүүдэй, РСФСР-эй, Москва болон Ленинград хотонуудай 30 гаран командын 1971—1972 онуудта түрэhэн 200 шахуу бэлигтэй бэрхэ залуу боксернууд хабаадахаар хүлеэгдэнэ. СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командын, мүн профсоюзуудай спортын бүлгэмэй командын гэшүүд ринг дээрэ гаражa, арhан бээлэйн шадабаритадhаа шанга шалгалта абаха байна. Гадна Монголой Арадай Республикын залуушуулай суглуулагдамал командын гэшүүдэй заншалта наадандамнай хабаадаха байhаниинь мурысөөе уласхоорондын шэнжэтэй болгоно.

Спортын мастерта кандидадууд Евгений Мурзин (ВСТИ), Булат Батуев (профсоюзуудай спортын бүлгэм), Александр Тангасов («Забайкалец»), Валерий Бардахеев (ВСТИ), Жаргал Бадмаев («Забайкалец»), Вячеслав Гомерник (БГПИ), Александр Соляное («Забайкалец»), Александр Шарыгин (ЛВРЗ), Евгений Петров, Чингис Бадмацыренов (хоюулаа ВСТИ-hээ) болон бусад манай республикын нэрэ хүндые хамгаалха.

Спортын бүлгэмүүд, клубууд, нитын эмхинүүд шалгарагшадта барюулагдаха тусхай шангуудые тогтоохо байна.

Красноярск хотын спортивна комплексын генеральна директор, СССР-эй спортын хүндэтэ мастер, РСФСР-эй физическэ культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ, бүхэсоюзна категориин судьяр М. Б. Дворкин мурысөөнэй ахамад судьягаар томилогдонхой.

Мурысөөе хангаха уласхоорондын ба бүхэсоюзна категориин судьянарай дунда урдын элитэ ехэ боксернууд, тусхайлбал, СССР-эй спортын габьяата мастернууд, уласхоорондын категориин судьянар — СССР-эй оло дахин чемпион, Европын гурба дахин чемпион А. В. Абрамов, ороной гурба дахин чемпион А. К. Лясота (хоюулаа Москваhаа), Токиогой Олимпийн наадануудта мүнгэн медаляар шагнагдагша, Европын чемпион В. И. Баранников (Улаан-Удэ) болон бусад орохо байна.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

МВД-hЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ:

Байгша оной июлийн 3-hаа 10 болотор республика дотор 132 гэмтэ ябуулга хэгдээ.

Июлийн 3. Улаан-Удэ хотын автобусой «Элеватор» гэжэ бүудал дээрэ үдэшын 7 саг багаар гурбан хүн хоёр эрэшүүлые сонгобо. Баригдаhан хоёрынь hогтуу байба.

Үглөөнэй 10 саг багта ЛВРЗ-гэй поликлиникэ соо, харуулhагүйгөөр орхигдоhон эхэнэрэй куртка хулгайлагдаа. Ардань сүүдлэгдэhэн, гэр байрагүй, ажал хэдэггүй нэгэ эхэнэр энээнэй түлөө баригдаа.

hүниин сагта Ильинка hууриндахи киоскын суурга нэгэ хүн хюрөөдэжэ, хулгай хэхэеэ hэдэhэн байгаа. Гэбэшье, сигнализаци жэнгиржэ, тэрэ тэрьедэжэ ябатараа баригдаба.

Июлийн 5. hүниин сагта Тарбагатайн районой Вознесеновка тосхоной магазинай суурга эбдэжэ, нэгэ хүн эд бараа ба мүнгэ хулгайлба. Сэргэй алба хаагша баригдажа, мүнгэн ба сөөри олдоо.

Июлийн 7. Улаан-Удын Коммунистическэ үйлсэдэ байhан «ГАЗ-24» түхэлэй албанай машинада хоёр хүн гэмтэ hуугаад, жолоошонhоонь «Соната-216» гэжэ магнитофон ба гурбан кассетэ буляажа абаад, тэрьедэбэ. Тэднэр баригдаа. Эдэ хадаа ямаршье ажал хэдэггүй, гэмтэ ябуулга хэhэнэйнгээ түлөө Октябрьска ОВД-гээр бэдэрүүлэгдэжэ байhан хүнүүд байба.

Июлийн 8. Удэрэй 2 сагта түргэн түhаламжын больницада Дружбын үйлсэhөө нюур ба сээжэ руугаа хутагаар хадхуулhан нэгэ эхэнэр асарагдаба. Тэрэниие үбгэниинь хадхаа гэжэ элирүүлэгдээ. Зүгөөр үбгэниньшье хоёр нюдэеэ шатаанхай, республиканска больницын нюдэнэй отделениде орууладаа. Нюдыень hамганиинь шатаhан байба.

Июлийн 9. hүниин сагта республиканска больницада Ошуркево hууринhаа гэдэhэ ба сээжэ руугаа хадхуулhан, наhа бэрhан хүнэй бэе асарагдаба. Хадам эсэгэнь hогтуугаар тэрэниие алаа гээд элирүүлэгдээ.

hүниин сагта Улаан-Удын «Океан» ба «Таёжный» магазинуудай хажуудахи киоскнуудай форточко эбдэжэ, нэгэ хүн концелярийн хэрэгсэлнүүдые хулгайлба. Энээнэй түлөө авиационно заводой слесарь баригдаа.

Байгша оной июлийн 3-hаа 10 болотор харгын-транспортна 32 ахуул боложо, 5 хүн, тэрэ тоодо 2 үхибүүн наhа бараа, 37 хүн, тэрэ тоодо 7 үхибүүн, гэмтээ.

Энэл сагай хугасаа соо 4 түймэр соробхилжо, 1700 түхэригэй гарза болоо.

3 хүн бэедээ гар хүрэжэ үхөө.

Буряадай АССР-эй МВД-гэй пресс-булэг.

ТЕЛЕВИДЕНИ

ИЮЛИИН 16-hаа 23 ХҮРЭТЭР

ВОСКРЕСЕНИ, 16
МЕТАЛЛУРГЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.15—Ритмическэ гимнастика. 9.50—«Спортлотогой» тираж. 10.05—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!». 12.00—«Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30 — «Аяншалагшадай клуб». 13.30—Хүүгэдэй мэдээсэлэй-публицистическэ дамжуулга. 15.00—«Хүгжэмтэ киоск». 15.30—«Элүүр энхэ байлга». 16.15 — «Хараа бодол» 17.15 — Мультфильм. 17.25 — Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль. 18.00 — Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд. 19.00—Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.45—Воскресениин кинозал. Мультфильм. «Нон-стоп»—баримтата фильм. 20.45—«Неисправимый лгун»—уран hайханай фильм. 22.00—Время. 22.35—Амар сайн, доктор! 22.50—Залуу театральна коллективүүдэй зохёохы бэдэрэлгэнүүд тухай. 23.35—«Джазай hуни».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—Бауманай нэрэмжэтэ МВТУ-гай «Молодость» ансамблиин концерт. 9.35 — «Охота на последнего журавля» — баримтата фильм. 11.15—Металлургын үдэртэ баримтата фильм. 12.00—Шэнэ hонин. 12.10 — Мультфильм. 12.30—«Аяншалагшадай клуб». 13.30—В. А. Моцартын бүтээлнүүд. 13.55—Харгын аюулгүй байдалые сахиха 14.00—Шэнэ hонин. 14.10 — «Москва—Бостон» гэhэн теле-хүүргэ. 15.10—Баримтата фильм. «Гүн сэдьхэлhэй» «Острова в океане» — баримтата фильм. 18.20 — «Нээмэл рояль». 18.50—Хүн зондо квартира худалдаха гурим тухай. 19.20—Мультфильм. 19.30 — Футболой шэнжэлэл. 20.00 — «Дуун-89». 20.15 — Нацинууд хоорондын харилсаанууд. Түхэреэн стол. 20.45—Э. Хэмингуэй. «Острова в океане» — зүжэг. 22.00—Время. 22.35 — «Острова в океане» зүжэгэй үргэлжэлэл. 00.05 — Москвагай сэрэгэй округой ансамблиин хабаадалгатай хүгжэмтэ дамжуулга. 00.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

9 сагhаа аппаратура заhагдаха. УЛААН-УДЭ. 17.15—«Чтобы понять...»—баримтата фильм. 18.25—«Поэзия». 19.05—Байгал. 19.25—Шалгалта. «Но театрай 50 ... ральна уулзалга... даар). 20.50 — ... МОСКВА. 21.00 — ... нойрсогты, багаш... Морин спорт. Б... рысөөнүүд. 22.0... — «Чиора» — ур... фильм (Грузия ... — Шэнэ hонин.

ПОНЕДЕЛЬНИК, 17

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7 саг 30 минутаhаа 16 саг 30 минута хүрэтэр аппаратура заhагдаха. 16.20—«Биография для прокурора» — баримтата фильм. 17.20 — Амар сайн, хүгжэм! 18.00 — «Последний бой. Хроника периода перестройки» — баримтата фильм. 18.20 — «Нээмэл рояль». 18.50—Хүн зондо квартира худалдаха гурим тухай. 19.20—Мультфильм. 19.30 — Футболой шэнжэлэл. 20.00 — «Дуун-89». 20.15 — Нацинууд хоорондын харилсаанууд. Түхэреэн стол. 20.45—Э. Хэмингуэй. «Острова в океане» — зүжэг. 22.00—Время. 22.35 — «Последний бой. Хроника периода перестройки» — баримтата фильм. 17.20 — Амар сайн, хүгжэм! 18.00 — «Дуун-89». 20.15 — Нацинууд хоорондын харилсаанууд. Түхэреэн стол. 20.45—Э. Хэмингуэй. «Острова в океане» — зүжэг. 22.00—Время. 22.35 — «Острова в океане» зүжэгэй үргэлжэлэл. 00.05 — Москвагай сэрэгэй округой ансамблиин хабаадалгатай хүгжэмтэ дамжуулга. 00.40—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

9 сагhаа аппаратура заhагдаха. УЛААН-УДЭ. 17.15—«Чтобы понять...»—баримтата фильм. 18.25—«Поэзия». 19.05—Байгал. 19.25—Шалгалта. «Но театрай 50 ... ральна уулзалга... даар). 20.50 — ... МОСКВА. 21.00 — ... нойрсогты, багаш... Морин спорт. Б... рысөөнүүд. 22.0... — «Чиора» — ур... фильм (Грузия ... — Шэнэ hонин.

ВТОРНИК, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.05 — «Остроза в океане»—зүжэг. 12.50 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 16.35—«Судьбе завистливой незло» — баримтата фильм. 17.05 — Мультфильмнууд. 17.20—Хүгжэмтэ уулзалганууд (Польшын телевидени). 18.05—Прошлое еще впереди» — баримтата фильм. 18.35 — Адыгуудай арадай уран бэлиг. 19.15 — Мультфильмнууд. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Баримтата фильмүүд. 21.15—Киноконцерт. 22.00 — Время. 22.35 — «Танай бэшэгүүдээрэ». Владимир Мининтэй ба Москвагай камерна хоортой хоёрдохёо уулзалга. 00.10— «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.25 — «Бусалга». В. Любимов Москвада.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Даланай ангуудай байрладаг газарта». 9.45—СССР-эй арадуудай дуу хатар. 10.15—«Душа в заветной лире» — фильм-концерт. 10.55. 14.55—Француз хэлэн. 12.00—Шэнэ hонин. 12.10 — «Волны Черного моря»—8 серитэй уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 13.20—Киножурнал. 13.30—«Чиора»—уран hайханай фильм. УЛААН-УДЭ. 17.25—«Хаганы» — тележурнал. (буряадаар). 18.00—Байгал (буряадаар). 18.25—«Мотив»—баримтата фильм. 19.25 — Шэнэдэхэ... 19.55 — Үйлэдбэ... эмхидхэдэг БМД... рөөн. 20.35 — ... МОСКВА. 20.45 ... нойрсогты, багаш... СССР-эй Верхов... сесси дээрэ. ... 22.35—«Богатые ... уран hайханай ... сери. (Франци). ... гэжэ тоологдоо. ... нэй почто» — ... жуулга. 00.35—Ш... hараада абтаа.

СРЕДА, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.05—Киноконцерт. 10.50—Баримтата фильм. 11.20—«Аяншалагшадай клуб». 12.20—Арадай уран бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль. 16.35—СССР-эй Гүрэнэй камерна оркестрэй концерт. 17.15—«Малявкин и компания» — үхибүүдтэ фильм. 1-дэхи сери. 18.20 — Түүхэшэдэй болон публицистнүүдэй уулзалга. 19.05 — Мультфильмнууд. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Национальна hайндэртэ — Революциин үдэртэ. 21.00—Литературно-уран hайханай видеоканал. 1-дэхи хубинь. 22.00 — Время. 22.35 — Литературно-уран hайтачай видеоканал. 2-дохи хубинь. 00.10 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Вулкануудай орон руу ногоон гулабхаагай хойноhоо». 9.35 — «Булагууд». 10.10—Уран зохёолой уншалга. Г. Троепольский. «Белый бим — черное ухо». 10.45 — Мультфильм. 10.55, 14.20—Немец хэлэн. 11.25—«Северные звоны»—фильм-концерт. 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10—«Волны черного моря»—8 серитэй уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 13.15—П. И. Чайковскийн нэрэмжэтэ Уласхоорондын VIII конкурсын лауреадуудай концерт. 14.50 — Баримтата фильм. УЛААН-УДЭ. 17.30 — ... фильм. 17.40 — Таачадта автомобиляар ябаха дуратайшуулда. ... дэдэ hургуулинуу... нэрэй фольклорн... вүүдэй фестиваль... рөөн. 18.55 — Б... «Уялга» гэhэн пр... — «Талын галнуу... нал (буряадаар). ... холнууд. МОСКВА. ... галач нойрсогты... 21.00—СССР-эй ... ведэй сесси д... Время. 22.35—«... талы»—уран hайх... 2-дохи сери. 23.5... ний.

ЧЕТВЕРГ, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.05—Хойто зүгэй, Сибириин ба Алас-Дурна хизаарай арадуудай үндэhэн искусствын hайндэр. 10.35 — Баримтата фильмүүд. 11.25—Фильм-концерт. 11.55 — Хүн, Газар дэлхэй. Юртэмсэ. 16.35—Белорус дуунай концерт. 16.50 — «Малявкин и компания»—үхибүүдтэ фильм. 2-дохи сери. 17.55 — Компьютертэй хөөрэлдөөн. 18.40 — «Ты успокой меня» — баримтата фильм. 18.50—«16-тай ба тэрэнhээ дээшэ нагатайшуулда». 19.35—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 19.50—«Интервью у памятника Свободы»—баримтата фильм. 20.55 — «Игра в детектив»—зүжэг. 4-дэхи хубинь. «Будни инспектора». 22.00 — Время. 22.35 — Арменидэ газарай худэлхэ үедэ нэгэ нэгэеэ алдаhан түрэлхидые ба үхибүүдые бэдэрдэг Москвадахи Арменийн түлөөлэлэгтэ эмхиин дэргэдэхи «Бэдэрэлгэ» гэhэн булэг тухай. 23.00 — «Испан оперын бэрхэ дуушад». 23.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.35—В. Ковтунтай уулзалга.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Кратерна тохойн нюусанууд». 9.45—Гүрэнэй духовой оркестрэй хаабадалгатай хүгжэмтэ дамжуулга. 10.20—Уран зохёолой уншалга. Г. Х. Андерсен. Онтохонууд ба түүхэнүүд. 10.55, 13.50 — Испан хэлэн. 11.25 — Мультфильмнууд. 12.00—Шэнэ hонин. 12.10—«Волны Черного моря»—8 серитэй уран hайханай фильм. 3-дахи сери. 13.20 — Баримтата фильм. УЛААН-УДЭ. 17.35—«Одо... Байгал. 18.45—«Та... — тележурнал. ... рядай областн... хоёрдохи секре... башеев дамжуул... ха. 19.15—«Булг... «Буряад орон» ... 20.35—Соносхолн... 20.45 — «Амгалан ... багашуул!» 21.00... Верховно Совет... рэ. 22.00—Время... гатые кварталы»... ней фильм. 3-да... —Шэнэ hонин.

ПЯТНИЦА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35 — Мультфильмнууд. 10.15—Хойто Кавказай арадуудай бүтээлнүүд тухай. 10.40 — «Домовой»—баримтата фильм. 11.05—«Игра в детектив»—зүжэг. 4-дэхи хубинь. «Будни инспектора». 12.10—«Дуушадай үйлсэдэ». 16.35 — Баримтата фильмүүд. 17.15—Мультфильмнууд. 17.35—Бельгийн национальна hайндэрэй үдэртэ. Бельгийн телевиденийн программа. 19.00—«Импульс». 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—Мультфильм. 20.15 — «Дуулаябди, ханинар». 22.00 —Время. 22.35—«Голос сердца»—уран hайханай фильм. 24.00 — Хүгжэмтэ дамжуулга. 00.20—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.35 — Хүгжэмтэ хабсаргалта.

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«И взмах послушного крыла»—гэhэн дамжуулга. 9.35—Хоорой хүгжэмэй концерт. 10.25 — Мультфильмнууд. 10.55, 13.20—Англи хэлэн. 11.25 — «Перепутье» — баримтата фильм. 12.00 — Шэнэ hонин. 12.10 — «Волны Черного моря»—8 серитэй уран hайханай фильм. 4-дэхи сери. 13.40—«Гүн сэдьхэлhэй». УЛААН-УДЭ. 17.05—М. Фролов. «Энхэ Булад Баатар». Буряадай Гүрэнэй оперо, балетическэ театрай ... Буряад ороной ... — «Минии тоонто... шуурэй районой ... ной hайндэр. МОС... «Амгалан нойр... шуул!» 21.00—ССС... но Советэй сесси... — Время. 22.35... ский. 23.40—Шэнэ... — «Опасный ч... hайханай фильм.

СУББОТО, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—Гэрэй академи. 10.05 — Экологическа программа. 11.05—«России звонкие края» —концерт. 11.55 — «Социалис оронуудта». 12.25—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 12.40—«Сможем ли удержаться?» — баримтата фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 14.45 — «Дуун-89». 15.00 — Польшын национальна hайндэртэ — hэргээн бодхоолгын үдэртэ. Польшын телевиденийн программа. 16.00 — «Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн». 17.30—Концерт. 18.10—«Очевидное невероятное» гэhэн дамжуулга. 19.10—Эхэнэрэй ажабайдалhаа 15 минута. 19.15—Уласхоорондын шэнжэлэл. 20.25—Василий Шукшинай фильмүүд ба рольнууд. «Живет такой парень»—уран hайханай фильм. 22.00 — Время. 22.35 — А. Чумагай шэнэ туршалганууд. 23.05 —Ехэшүүлдэ мультфильмнууд. 23.35—«Хүгжэмтэ ринг». (Польшо) (М. Островска)—СССР (Ж. Агузарова).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 10.20—Мультфильм. 10.55 — «Пропавшая экспедиция» — уран hайханай фильм. 1-дэхи сери. 12.00 — НТМ. 12.15—«Пропавшая экспедиция»—2-дохи сери. 13.20 — Дэбжэлтэ. Мэдээсэл. Соносхол. 14.05—«Үнгэрhэн жэлнүүд ба мүнөөнэй үе саг». 14.40 — «Приключения Травки» — үхибүүдтэ фильм. 15.45—Футбол. СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Тбилиси)—«Торпедо». «Жальгирис»—«Днепр». 17.25—«Бултанда хабаатай спорт». 17.40—Мультфильм. 17.50—Шэнэ hонин. 18.00—Е. Кисинэй концерт. 19.00—«Нацинууд хоорондын харилсавчууд: түүхэтэ дүй дүршэл ба шиидхэ... нүүд. СССР-эй ... тадуудай съезд ... нальна асуудал. ... ба тэрэнhээ д... шуулда». 20.35 — ... церт. 20.45 — «А... согты, багашуул!» ... эй Верховно Со... дээрэ. 22.00 — В... «Без особого ... hайханай фильм. ... эй Дотоодын хэ... нистерство мэдэ... «Телевидени Тив... жэмтэ-публистиче... га.

ВОСКРЕСЕНИ, 23
ХУДАЛДАА НАЙМААНАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.15 — Ритмическэ гимнастика. 9.45—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Үхибүүдтэ зорюулагдаhан дамжуулга. Хүхюун хэшээлнүүд. 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00—«Үглөөнэй почто»—хүгжэмтэ дамжуулга. 12.30—«Дэлхэйе тойроно»—альманах. 13.30 —«Сказка о громком барабане»—үхибүүдтэ фильм. 14.40—Мультфильм. 15.00—«Хүгжэмтэ киоск». 15.30 — Элүүр энхэ байлга. 16.15—Египедэй национальна hайндэртэ — Революциин үдэртэ. Кинопрограмма. 17.15 — Ородой урач бэлигэй телепрограммануудай «hолонго» гэhэн уласхоорондын VIII фестиваль. Египедэй телепрограмма. 17.40 — Мультфильм. 18.00 — «Хүдөөгэй үүд». 19.00 — ... шэнжэлэл. 19.45—... hайханай фильм. 20.40—«Грешник»... най фильм. 22.00—... —«Амар сайн, ... —Зелена Гура ... тодо совет дуун...

ПРАВДА БУРЯТИИ — Мүнөөдэрэй номерто

СССР-эй Верховно Советэй нэгэдэхи сессиин эзэлжэтэ гаседани дээрэhээ бэшэгдэhэн ТАСС-ай материал газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаhанда барлагдаба. Мүн энэ хуудаhанда Михаил Сергеевич Горбачевой «Найдаль» гэжэ комитедэй делегацитай уулзаhан тухай ТАСС-ай мэдээсэл үгтэбэ.

«Залуу хүн арбан жэлэй үнгэрhэн хойно ажэлладаг газарhаа гү, али гүйсэдхэхы комитедhээ байрын гэр абаха арга боломжотой гээшэ гү? 2000 он болотор хүн бүхэниие амараа байраар хангаха зорилго ямар хэмжээ ябуулгануудhаа үндэhэтэйб?— гэhэн асуудалнуудта харюусаhан техническэ эрдэмэй кандидат, «Монолит» гэжэ фирмын түрүүлэгшэ К. Маракаевай статья газетын уншагшадай анхаралда байна.

Хэлхеэ холбооной худэлмэрилэгшэдэй бэелүүлхэ зорилгонууд, мүн тэдэнэй урдахи бэрхэшэлнүүд тухай хөөрэhэн Буряадай АССР-эй Профсоюзуудай советэй пресс-булэгэй гэшүүн О. Казанцевай статья барлагдаба.

Газетын мүнөөдэрэй номерой дүрбэдэхи хуудаhанда нютаг, нютагай hонинуудай суглуулбари, телевиденийн программа нинтэгдэнэбэ.

Сагай улаган

Июлийн 16-да республика дотор борсо орохогүй. Баруун тээлээ секундын 3—8 метр хүсэтэйгөөр hэбшээлхэ. hүниндөө 13—18 градус дулаан, удэртөө 25 градус халуун болохо.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Кино, театрнуудта

ГАСТРОЛИ ДРАМТЕАТРА КРАСНОЗНАМЕННОГО ТИХООКЕАНСКОГО ФЛОТА

в помещении театра оперы и балета — ЗОЛОТОЕ ПЕРО — в 10-30, 12-00.

в помещении русского театра драмы — ПОСЛЕДНЯЯ ЖЕНЩИНА СЕНЬОРА ХУАНА — в 19-30.

«ДРУЖБА»

ПОПУТНОГО ВЕТРА, СИНЯЯ ПТИЦА — в 9-40, ИНТЕРДЕВОЧКА (2 серии) — в 11-30, 14-50, 18-10, 21-20.

«РОДИНА»

МУЛЬТФИЛЬМЫ — в 10, 16, ЗА КЕМ ЗАМУЖЕМ ПЕВИЦА? — в 12, 14, 18, 19-50 (удл.), 21-50.

«ПРОГРЕСС»

Красный зал — ЧП РАЙОННОГО МАСШТАБА — в 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23. Зеленый зал — ВОЗВРАЩЕНИЕ К СВОБОДЕ — в 10, 11-50, 13-40, 15-30, 17-20, 19-10, 21.

«ЭРДЭМ»

ПРИКЛЮЧЕНИЯ СПАСА И НЕЛИ — в 9-40, 12-40. ИМЯ — в 11, 14. КОРШУНЫ ДОБЫЧЕЙ НЕ ДЕЛЯТСЯ (2 серии) — в 15-30, 18, 20-30.

«ОКТЯБРЬ»

ФИНИСТ — ЯСНЫЙ СОКОЛ — в 9-40, 13-30. РОКОВАЯ ОШИБКА — в 20, 21-50.

ВИДЕОЗАЛ «О...»

БЕЛОЕ СОЛН... в 10-50, 17-4... ЛА